

Keymi

DAGLIG TIDNINGSLÄSNING 1980

En uppföljning av
1979 års läsarstudie

LENNART WEIBULL

Statsvetenskapliga Institutionen
Göteborgs Universitet
Maj 1981
Rapportserie 1981:4

I N N E H Å L L

FÖRORD	sid	1
SAMMANFATTNING		2
I	INLEDNING	6
I.1	Mediebarometern	6
I.2	Problemställning	8
I.3	Undersökningen	9
I.4	Metodfrågor	10
II	MORGONPRESSENS SPRIDNING	13
II.1	Den totala spridningen	13
II.2	Veckodagsvariation	14
II.3	Gruppskillnader	16
II.4	Säsongsvariation	19
III	OMFATTNINGEN I MORGONTIDNINGSLÄSNING	21
III.1	Antalet tidningar	21
III.2	Tid för läsning	24
IV	ANDRA PRESSMEDIER	29
IV.1	Kvällspress	29
IV.2	Vecko- och tidskriftspress	35
V	RADIO OCH TV	46
VI	MEDIEJÄMFÖRELSE	52
VI.1	Total exponering	53
VI.2	Grupperns exponering	54
VI.3	Veckodagsexponering	58
VII	MEDIEKOMBINATIONER	60
VII.1	Allmän exponering	60
VII.2	Vardagsexponering	63
VII.3	Kombinationer i olika grupper	65
VII.4	Morgon- och kvällstidningar	67
VII.5	Dagspress och populärpress	70
VII.6	Tidsanvändning	72
LITTERATUR-REFERENSER		77
BILAGA 1:	PUBs Mediebarometer	
BILAGA 2:	Morgontidningsläsning - Tv-konsumtion dag för dag	

FÖRORD

Den 1-7 oktober 1979 genomfördes en undersökning av svenskarnas massmediekonsumtion. Studien var den första s k Mediebarometern. Avsikten är att år för år ta fram uppgifter om utnyttjandet av svenska massmedier.

Initiativet till Mediebarometern har kommit från Sveriges Radios publik- och programforskningsavdelning. Dagspressprojektet deltar i undersökningen i syfte att få fram underlag för bedömningar av utvecklingen inom dagspressen.

Den första studien avrapporterades dels i PUBs faktablad, dels i en specialrapport från Dagspressprojektet. Den senare tog i första hand upp frågor om dagspressen, särskilt veckodagsvariation och mediekombinationer.

I denna rapport redovisas huvudresultaten från det andra årets Mediebarometer. Denna genomfördes i slutet av september och början av oktober 1980. Rapporten har inte ambitionen att ge någon ingående analys av skillnader och likheter mellan 1979 och 1980. Snarare är syftet att ge en aktualiserad lägesbeskrivning i fråga om främst dagspressläsning och mediekombinationer samt att diskutera några av de hypoteser som framkastades i den tidigare rapporten.

Uppläggningsen av rapporten kommer i huvudsak att följa den tidigare. Den innehåller således i första hand en tabellredovisning. För mer ingående diskussion av särskilda mätproblem hänvisas också dit.

Göteborg i maj 1981

Lennart Weibull

SAMMANFATTNING

Bakgrund

Rapporten redovisar huvudresultaten från den mätning av mediekonsumtionen i Sverige som genomfördes av Sveriges Radio i början av oktober 1980. Undersökningen bygger på en veckas massmediekonsumtion. Totalt ca 1 100 personer i åldrarna 9-79 år telefonintervjuades. Bortfallet begränsade sig till 5,5 procent.

Undersökningen följer upp motsvarande massmediemätning från oktober 1979. Avsikten är att på detta sätt följa massmediekonsumtionen i Sverige under en längre tidsperiod. Arbetsnamnet på projektet är Mediebarometern.

De resultat som redovisas i föreliggande rapport avser i främsta rummet morgontidningarna. Exponering och läsomfattning har analyserats. Vidare görs jämförelser mellan morgontidningsläsning och andra tryckta medier samt radio och tv. Rapporten har utarbetats inom det s k Dagspressprojektet vid Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg.

Undersökningens uppläggning

Undersökningen avser morgonpress, kvällspress, populärpress, tidskrifter, ljudradio i allmänhet, lokalradio och tv. För samtliga medier har människor tillfrågats om sin gårdagskonsumtion. Detta innebär att resultaten visar hur stor räckvidd medierna har en genomsnittlig dag i oktober 1980.

Utöver räckvidden har människor för de tryckta medierna tillfrågats om antalet publikationer man tagit del av samt för samtliga medier, utom lokalradio, hur lång tid man ägnat åt mediet.

Till skillnad från 1979 års studie har populär- och tidskriftspress nu redovisats som två skilda grupper samt lokalradion tillkommit. Vidare finns specialredovisningar av ljudradio och tv för den undersökta veckan.

Morgonpressens spridning

I jämförelse med 1979 uppvisar morgontidningsläsningen en anmärkningsvärd stabilitet. Båda åren uppger 74 procent av allmänheten mellan 9 och 79 år att man läst minst en morgontidning. Samma siffror erhöles för en vecka under arbetsmarknadskonflikten våren 1980.

Stabiliteten i läsning visar sig också vad beträffar olika läsargrupper. Minst räckvidd har morgonpressen bland de yngsta. Bland personer över 25 år ligger den dagliga exponeringen på närmare 80 procent. Det finns enbart små skillnader mellan män och kvinnor samt mellan olika utbildningsgrupper.

Räckvidden för morgonpress är ungefär densamma för olika veckodagar. Den enda avvikelserna markerar söndagen, då exponeringen ligger på ca 60 procent. Denna siffra är en given följd av att enbart ett fåtal morgontidningar utges på söndagar.

Omfattningen i morgontidningsläsning

Av den svenska allmänheten mellan 9 och 79 år är det genomsnittliga antalet lästa morgontidningar 0,85. Bland dem som läst minst en tidning är genomsnittet 1,14. Det senare betyder att ca 10 procent av allmänheten tagit del av två eller fler morgontidningar.

Antalet lästa tidningar varierar något mellan olika läsargrupper. Den största andelen flertidningsläsare finns bland de högutbildade. Också antalet lästa tidningar uppvisar hög överensstämmelse med 1979.

Tiden för morgontidningsläsning ligger bland läsarna på 31,6 minuter för samtliga mellan 9 och 79 år. För åldersgruppen 15-70 år ligger siffran på ungefär samma nivå. Ca 8 procent av läsarna ägnar morgontidningen mer än en timme. Genom skillnader i tidsintervall kan siffrorna inte jämföras med 1979.

Längsta lästid återfinns bland män, äldre och högutbildade. Särskilt typiskt är pensionärernas mer omfattande läsning. Ca 15 procent läser tidningen mer än en timme. Kortast lästid finns bland de yngre med ca 10 minuter bland dem under 15 år - jämfört med pensionärernas genomsnitt på ca 45 minuter.

Kvälls-, populär- och tidskriftspress

Kvällspressen når ca 40 procent av allmänheten en genomsnittlig dag. Den har sina högsta andelar bland de yngre och minskar sin andel med ökande ålder. Genomsnittlig lästid bland läsarna ligger på 29 minuter. I jämförelse med 1979 ligger den totala exponeringen på samma nivå - antalet genomsnittligt lästa kvällstidningar har dock minskat. Också söndagsläsningen har gått ner något. Särskilda händelser den undersökta veckan kan dock här ha haft en viss betydelse.

Populärpressen har en genomsnittlig dag ca 23 procent av allmänheten. Räckvidden är betydligt högre bland kvinnor (30 procent) än bland män. Också bland de yngsta och de äldsta är exponeringstalen höga. Minsta andelen populärtidningsläsare finns bland de högutbildade. De som läser populärpress tar i genomsnitt del av 1,27 tidningar och läser dem drygt 30 minuter. Tidsmåttet som ges här är dock inte jämförbart med det som gäller för dagspressen på grund av skillnader i beräkningsunderlag.

Tidskriftspressen har en räckvidd på ca 22 procent. Genomsnittliga antalet lästa tidningar är 1,29 och lästiden ca 25 minuter. Beträffande olika läsargrupper så är tidskriftspressen närmast en spegelbild av populärpressen. Högsta exponeringen finns bland män och bland högutbildade. Lästiden är mest omfattande i samma grupper och ökar inte med ålder som för andra pressmedier.

Skillnaderna mellan populär- och tidskriftspress speglar på många sätt marknadens utseende och de olika tidningarnas målgrupper.

Radio och tv

Andelen radiolyssnare 1980 ligger i genomsnitt på drygt 70 procent. Det är i stort sett samma nivå som 1979. En svag nedgång kan iakttagas bland de lågutbildade.

Tv-konsumtionen är 1980 i genomsnitt knappt 80 procent. I jämförelse med föregående år finns en tendens till uppgång både totalt och i flera undergrupper. Ingen uppgång är dock statistiskt säkerställd.

Från och med 1980 finns särskilda siffror för den undersökta veckan. De ger underlag för direkta jämförelser med tidningsläsningen. Undersökningsveckan har en konsumtionsandel på ca 75 procent för både radio och tv. Det innebär att tv-tittandet ligger under års-genomsnittet medan ljudradion ligger över. Skillnaderna torde till större delen kunna föras tillbaka till säsongvariationer i radio/tv-konsumtionen. I och med att det är en vecka under "sommarhalvåret" gynnas ljudradion något medan tv missgynnas.

Mediekombinationer

Kombinationerna mellan olika medier är baserade på analyser av hur olika grupper av morgontidningsläsare tar del av övriga medier. De resultat som redovisas ger inga entydiga mönster i mediekombinationerna. Exempelvis finns ingen tendens att hög konsumtion av ett medium med hög sannolikhet leder till hög konsumtion av andra medier. Denna s k kumuleringshypotes gäller i viss utsträckning för förhållandet mellan morgonpress och tidskriftspress respektive lokalradio. I övrigt är tendenserna svaga.

En särskilt anmärkningsvärd tendens är att andel kvällstidningsläsare snarast är högre bland dem som en genomsnittlig dag inte läser någon morgontidning, särskilt markerad är tendensen på vardagar och bland kvinnor. I rapporten framförs en "kompensationshypotes": Kvällstidningen kan en vanlig dag ersätta morgontidningen ("kompensera", för att man inte hinner läsa morgontidningen).

När det gäller den tid som ägnas åt olika medier finns inte några entydiga samband. De som inte läst någon morgontidning har varken kortare eller längre konsumtionstid för andra medier än de som läste en eller flera morgontidningar. Inom gruppen morgontidningsläsare finns en svag tendens att de som läst morgonpress särskilt mycket har något kortare konsumtionstid för andra medier. Skillnaderna är dock genomgående små.

I jämförelse med jämförbara siffror från 1979 finns inte några markerade tendenser. I stort sett är det ett identiskt mönster som återkommer. Det enda som blivit ytterligare markerat är den relativt stora andelen kvällstidningsläsare bland dem som inte läste någon morgontidning.

I INLEDNING

Vid studier av mediekonsumtion finns det i princip två metoder att tillgå. Den ena bygger på människors uppskattning av regelbundenhet och omfattning av konsumtionen, den andra utgår från vad människor uppgivit sig ha tagit del av under en begränsad tidsperiod, t ex en bestämd dag. Den förra metoden ger en allmän bild av mönster i mediekonsumtionen, den senare ger konkreta uppgifter om den faktiska konsumtionen. Den senare metoden ger också möjlighet att snabbare avläsa förändringar i människors mediekonsumtion.

Det är analyser av mediekonsumtionen bestämda dagar som bildar utgångspunkt för den s k Mediebarometern. Denna metod är mycket lämpad för ett projekt vars syfte är att spegla människors faktiska medieanvändning över tid. Mediebarometern är en årligen återkommande studie av mediekonsumtion. 1979 genomfördes den första studien. Denna rapport avser att redovisa några huvudresultat från den andra och att diskutera några tendenser i materialet. I detta inledningsavsnitt ges en kortfattad bakgrund till undersökningen.

I.1 Mediebarometern

Den undersökningsteknik som används i Mediebarometern tar sikte på den dagliga mediaspridningen. De personer som ingår i projektets årligen återkommande studier tillfrågas om sin gårdagskonsumtion av massmedier. De får svara på frågor vilka medier de tagit del av och hur mycket (Weibull 1980A). De siffror som på detta sätt kommer fram bör kunna tolkas som ett uttryck för mediernas faktiska räckvidd en bestämd dag. De säger däremot föga om konsumtionens inriktning eller karaktär.

Mediernas faktiska räckvidd som den mäts i Mediebarometern ligger som regel lägre än den konsumtion som människor uppgiver då de uppskattar regelbundenheten i sin konsumtion. Medan över 90 procent av allmänheten säger sig läsa en morgontidning regelbundet är morgonpressens dagliga räckvidd ca 10 procentenheter lägre, eller ca 80 procent. Samma

skillnad mellan medievana och en dags konsumtion kan iakt-
tas också för andra medier. Det är emellertid viktigt att
understryka att det inte rör sig om en "sann" och en "falsk"
siffra på mediekonsumtion. I stället gäller det två aspekt-
er på mediekonsumtionen: det ena uttrycker människors vanor
och det andra ett faktiskt beteende en bestämd dag. Det är
fullt möjligt att betrakta sig som regelbunden tidnings-
läsare men en dag inte hinna med att läsa sin tidning.

Till detta kommer att det finns en viss risk till överskatt-
ning när en person skall bedöma regelbundenheten i sin medie-
konsumtion. På denna punkt anses "gårdagsfrågorna" vara
något mer rättvisande i och med att de ställer den svarande
i en konkret situation. Medan vanestudierna låter människor
uppskatta konsumtionen allmänt är studien av en dag entydig.
Detta innebär också att studier av den konkreta mediekonsum-
tionen borde vara mera känsliga för förändringar i konsum-
tionens omfattning. Om olika faktorer kommer in vilka ökar
respektive minskar benägenheten att ta del av massmedier så
bör de lättare kunna iakttas då situationen kan överblickas.

För att inte slumpen skall spela in beträffande "gårdagen"
fordras ett relativt stort slumpmässigt urval - och helst
också en viss spridning över tid. Inom Mediebarometer-
projektet är urvalsstorleken ca 1 000 personer och studien
sträcker sig över en vecka. Om en vecka är tillräckligt
och om tidpunkten för veckan spelar in är svårt att bedöma.
Mediebarometern försöker minska problem av detta slag genom
att basera mätningen på ungefär samma vecka varje år.

Även om måttet på daglig tidningsspridning ger goda förut-
sättningar för jämförelser över tid är det viktigt att under-
stryka att det för slutsatser om förändringar fordras flera
mätpunkter. Förändringar i konsumtionsnivå från ett år till
ett annat kan vara effekten av tillfälligheter. Särskilda
händelser i anslutning till undersökningsperioden kan på-
verka tendensen; tekniska frågor inom själva undersökningen
kan ha betydelse. Slutsatser om förändring förutsätter i
princip att något slag av trend kan iakttas. I och med att

denna rapport redovisar enbart den andra mätpunkten i en serie finns det inte här möjligheter att slå fast några tendenser i konsumtionen - däremot kan det vara rimligt att ge en lägesrapport och att diskutera antaganden som kan prövas i Mediebarometerns fortsatta mätningar.

I.2 Problemställning

Mot den redovisade bakgrunden är det naturligt att skilja ut två centrala frågeställningar för analysen av Mediebarometern 1980. Den ena gäller stabilitet och rörlighet i de centrala mediekonsumtionsvariablerna. Med detta menas analyser av läget 1980 - i jämförelse med situationen 1979 - i fråga om morgon- och kvällstidningsläsning, radio- och tv-konsumtion samt utnyttjande av andra medier.

Som antyds med begränsningen "stabilitet" och "rörlighet" är avsikten inte att diskutera trender i materialet utan enbart att ställa frågor om dagsläget 1980 - och att sätta dessa i relation till 1979. I praktiken innebär detta att redovisningen på centrala punkter kommer att uppvisa stora likheter med rapporten om 1979 års Mediebarometer.

Den andra frågeställningen gäller i första hand frågor beträffande rimlighet. I analysen av 1979 års data fördes flera detaljbearbetningar in. En sådan gällde veckodagsvariationen. Eftersom underlaget på denna punkt var bräckligt formulerades resultaten av detta enbart i form av hypoteser. I och med 1980 års data finns möjligheten att pröva rimligheten i dessa. Utöver veckodagsvariationen gällde hypoteserna bl a mediekombinationerna.

Som problemställningen här formulerats bör analysen av 1980 års Mediebarometer-data i första hand betraktas som ett mellansteg. Resultaten kan belysa mediekonsumtionens avvikelse från föregående år men man kan inte uttala sig om betydelsen av denna avvikelse. För det senare fordras åtminstone ytterligare en mätpunkt.

I.3 Undersökningen

1980 års Mediebarometer genomfördes den 29 september till den 5 oktober 1980, samma vecka som 1979. Undersökningen genomfördes i form av telefonintervjuer i anslutning till den ordinarie publikräkning som genomförs av PUB. Även om början av veckan ligger i september kommer det fortsättningsvis att talas om "oktoberveckan".

Undersökningen bygger på ett slumpmässigt urval av personer födda 1901-1971. Detta innebär personer mellan 9 och 79 år. Urvalet bestod av 1 192 personer. Av dessa intervjuades 1 126. Bortfallet begränsade sig därmed till 5,5 procent, vilket måste betraktas som mycket lågt. Svarsfrekvensen låg ett par procentenheter över den från 1979.

I likhet med 1979 års mätning ställdes frågor om gårdagskonsumtionen. Frågorna gällde dagspress, kvällspress, veckopress och tidskrifter, grammofon, musikkassetter, böcker och videokassetter. Basuppgifterna om radio och tv har hämtats från PUBs ordinarie publikräkningar.

Till skillnad från 1979 års Mediebarometer hade 1980 vecko- och tidskriftspress skilts åt. Analysen 1979 visade bl a på svårigheter att studera mönstren i vecko- och tidskriftspresskonsumtion. Det kunde mot bakgrund av tidigare studier göras gällande att populärpress (de vanliga veckotidningarna - t ex Allers, Husmodern eller Lektor) som regel läses på annat sätt eller av samma personer som tidskriftspressen (t ex fackliga, kulturella eller allmänpolitiska tidskrifter).

Mot bakgrund av sådana överväganden delades vecko- och tidskriftspress i två frågor. Det bör framhållas att det givetvis kan finnas problem för svarspersonerna att skilja på veckotidningar och tidskrifter. För att underlätta gavs i frågorna några exempel - beträffande populärtidningar nämndes "vanliga veckotidningar" och "tidningar med konsumentinnehåll som ICA-kuriren och Vi"; tidskrifter beskrevs som "tidskrifter utgivna av organisationer, t ex fackliga tidningar och andra medlemstidningar och månadstidningar och

tidskrifter". Trots dessa exemplifieringar finns givetvis risken att människor haft svårt att särskilja grupperna - intervjuarna har dock inte rapporterat några problem i förståelsen av frågan.

En annan fråga som tillfogades 1980 var en allmän radiofråga. I motsats till övriga frågor gällde denna inte tidsåtgång utan enbart om man under gårdagen lyssnat på radio. Detta innebär att den redovisning av mönster i radiokonsumtionen som ges i texten bygger på den särskilda radiomätningen som PUB gjort medan den diskussion om kombinationer mellan tidningsläsning och radiokonsumtion som redovisas i rapportens sista del bygger på den enkla räckviddsfrågan för radio.

Radiofrågan utvidgades även med en lokalradiofråga. Frågan om lokalradiolyssnande ställdes således till dem som uppgivit radiokonsumtion föregående dag. Den allmänna radiofrågan och lokalradiofrågan bör inte användas för att beskriva konsumtionsnivån för radio. I och med att radio är ett medium där sekundärkonsumtionen är dominerande finns det anledning att anta att bl a minneseffekter spelar stor roll så länge inte specifika programpunkter i innehållet efterfrågas.

I.4 Metodfrågor

De viktigaste metodfrågorna är två: den första gäller basen för jämförelsen mellan de två undersökta perioderna, den andra gäller tolkningen av enskilda frågor.

Vad gäller undersökningsperioden består denna av en kalendervecka. 1979 och 1980 bygger i princip på samma vecka - den första oktoberveckan. Detta innebär att eventuella års- eller säsongvariationer inte kommer att spela in i mätningen. Samtidigt måste framhållas att det inte reellt är fråga om samma typ av veckor. Det är en stor skillnad i händelser och därmed i nyhetsflöde. Mot bakgrund av vad man vet om hur enskilda nyheter kan påverka lösnummerförsäljningen av kvällspress finns det skäl att göra jämförelserna mellan veckorna med stor försiktighet. Detta blir ännu mer påtagligt i fråga om veckodagsvariationen.

För att sätta veckorna i perspektiv har på sidan 12 satts upp en lista på de viktigaste "mediehändelserna" under undersökningsveckan 1980. De händelser som förtecknats i listan är de som särskilt lyfts fram i Dagens Nyheter, Aftonbladet, Expressen och Rapport i TV2. Händelseschemat kommer att tas upp i anslutning till diskussionen av veckodagsvariationen.

När det gäller enskilda frågor är det framförallt några där jämförelserna måste göras med försiktighet. Den första gäller tidsåtgången för morgon- och kvällspress. I 1980 års Mediebarometer har genomförts en differentiering av den lägsta tidskategorin som användes 1979: i stället för att enbart ha en kategori under en halvtimme finns nu både "mindre än 15 minuter" och "15 min - $\frac{1}{2}$ timme". Detta innebär att det 1980 finns en "lägre kategori" än tidigare.

Samtidigt som tidsmättet 1980 ger bättre kunskap om lästidens fördelning försvåras jämförelsen med 1979. I och med att ytterligare ett tidsintervall införts finns skäl att förvänta att något fler svarar med värden under 30 minuter. Personer som anser sig ligga något över det lägsta intervallet - dvs uppfattar tidsintervallen mera som en rangordning än som uttryck för tid - hamnade 1979 på över 30 minuter men 1980 på mellan 15 och 30 minuter. Även om någon sådan tendens inte kan direkt beläggas - de svaranden fick i själva frågan inte reda på svarsalternativen - så bör de finnas med i tolkningen.

Den andra frågan där jämförbarheten kan diskuteras gäller vecko- och tidskriftspressläsning. I och med att denna 1980 mättes med två frågor innehållande exempel på typer av tidningar finns skäl att misstänka att svarsfrekvensen blivit högre: svarspersonerna "påmindes" om tidningsgrupper de kanske inte annars tänkt på. Detta gäller särskilt med tanke på att analysen 1979 tydde på att veckopress i första hand uppfattats som "de vanliga veckotidningarna" - annorlunda uttryckt betyder detta att det har tillkommit en tidskriftsfråga. Den ökning som visar sig torde därför vara att betrakta som fiktiv - den är en följd av att frågan vidgats.

SAMLAD BILD AV MEDIEHÄNDELSE 29 sep-5 okt 1980

Datum	Veckodag	Dagens Nyheter	Rapport	Aftonbladet	Expressen
29/9	Måndag	Ny nazister miss- tänks för bombdåd Bomba ubåten	Kriget Iran-Irak Ubåten Båtskatt	Irak erbjöd fred i natt Ali ensam i natten	Bomba ubåten idag Gangstern och Ali
30/9	Tisdag	Ekonomisk politik Ubåtsjakten	Kriget Iran-Irak München- begravning	Sörjande skyddas av polis Palme till Moskva	Inte ett ljud från djupet: ubåten Alis offer
1/10	Onsdag	LO-bud i löne- matchen Bohman om skatten	Polen-strejker Kriget Iran-Irak Ymer tillbaka	Matti flyger till USA Vid kistan: mord- hotad	Matti får nytt hjärta
2/10	Torsdag	Strejk vid kärn- kraftverk Ymer tillbaka	LKAB-förlust Vilda strejker Fartygsolycka	Matti i USA Balderesson är fast	Matti i USA Björn Borgs miljonvilla
3/10	Fredag	Kriget Iran-Irak Föräldrar mot SIA Hjärtbyten	Strejker i Polen Kriget Iran-Irak Japanska bilar	Ali gav upp Mattis mor reser	Slutet: Ali
4/10	Lördag	Kommuner sparar Ali om matchen Polen-strejker	Judeoro i Paris Kriget Iran-Irak	Mattis mor framme	Matti får vänta Ali tvingas upp igen
5/10	Söndag	DN-IMU-opinion Marsch mot fascism Ubåten borta	Prognos för väst- tyska valet Invandrar- undersökning	Ej uppgifter	Mattis hjärta får elstötter AIK i allsvenskan

Kommentarer:

Mycket ekonomiska
nyheter

Kriget Iran-Irak
hela veckan

Tisdag: dragning
Fr o m onsdag:
Matti

Tisdag: dragning
Fr o m onsdag:
Matti

Fredag: Ali

Fredag: Ali

När det i övrigt gäller skillnader mellan åren är det svårt att direkt jämföra procenttalen. I dataanalysen har använts en statistisk signifikansprövning - s k t-test - för att kontrollera om skillnaderna beror på slumpmässighet eller om de kan anses med hög sannolikhet vara statistiskt säkerställda. T-test har utförts på samtliga konsumtionsnivåer av huvudmedierna, men däremot inte beträffande veckodagsvariation och mediekombinationer.

II MORGONPRESSEDENS SPRIDNING

Morgonpressens spridning skall redovisas på tre sätt. Först ges totalsiffror för 1980, därefter diskuteras skillnader i förhållande till 1979. Slutligen diskuteras veckodagsvariationen mot bakgrund av en jämförelse mellan de två mätpunkterna.

II.1 Den totala spridningen

Gårdagsläsningen för morgonpress låg 1979 på 74 procent för åldersgruppen 9-79 år; för åldersgruppen 15-70 år var andelen 78 procent. Totalsiffrorna för 1980 är anmärkningsvärt lika: För åldersgruppen 9-79 år är andelen exakt densamma - 74 procent, och för 15-70 år 77 procent. Jämförelsen visar på en enorm stabilitet, något som tidigare demonstrerats med annan undersökningsmetodik (Weibull 1979). Det anmärkningsvärda är möjligen att "gårdagsmetoden" som lättare borde påverkas av förändringar (se ovan sidan 6f) också visar på samma grundläggande stadga hos morgontidningsexponeringen.

Totalsiffrorna måste fördjupas genom en översikt av läsningen i olika grupper. Tabell 1 ger en sådan sammanställning av olika gruppers läsning för åldersintervallet 9-79 år. De skillnader mellan grupperna som normalt kan iakttas återkommer även här. De yngre exponerar sig mindre än de äldre, de lågutbildade mindre än de högutbildade. Trots dessa skillnader visar totalbilden en tämligen stor likhet i exponeringen för morgonpress. Enda egentliga undantaget är den yngsta åldersgruppen - samt möjligen gruppen 15-24 år.

TABELL 1 Morgonpressens spridning okt 1980 (procent)

	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Läser	74	73	75	41	67	78	82	80	75	79	83
Läser ej	26	27	25	59	33	22	18	20	25	21	17
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N	1 104	543	561	111	178	355	292	168	542	294	156

Anm: Utbildning omfattar enbart åldersgruppen 15-79 år. Samma kommentar gäller även fortsatta tabeller.

Det är inte bara den totala exponeringen som visar på likheter mellan 1979 och 1980. Detsamma gäller för i stort sett samtliga undergrupper i tabell 1. Det finns inga statistiskt säkerställda skillnader. Möjligen kan iakttas att könsvariabeln visar sig mindre stabil - männens konsumtion har gått ner något medan kvinnornas har gått upp motsvarande. En annan avvikelse är en uppgång med åtta procentenheter i åldersgruppen 15-24 år och en nedgång i högutbildningsgruppen med fem procentenheter. Inga avvikelser är dock större än vad slumpen kan ha åstadkommit.

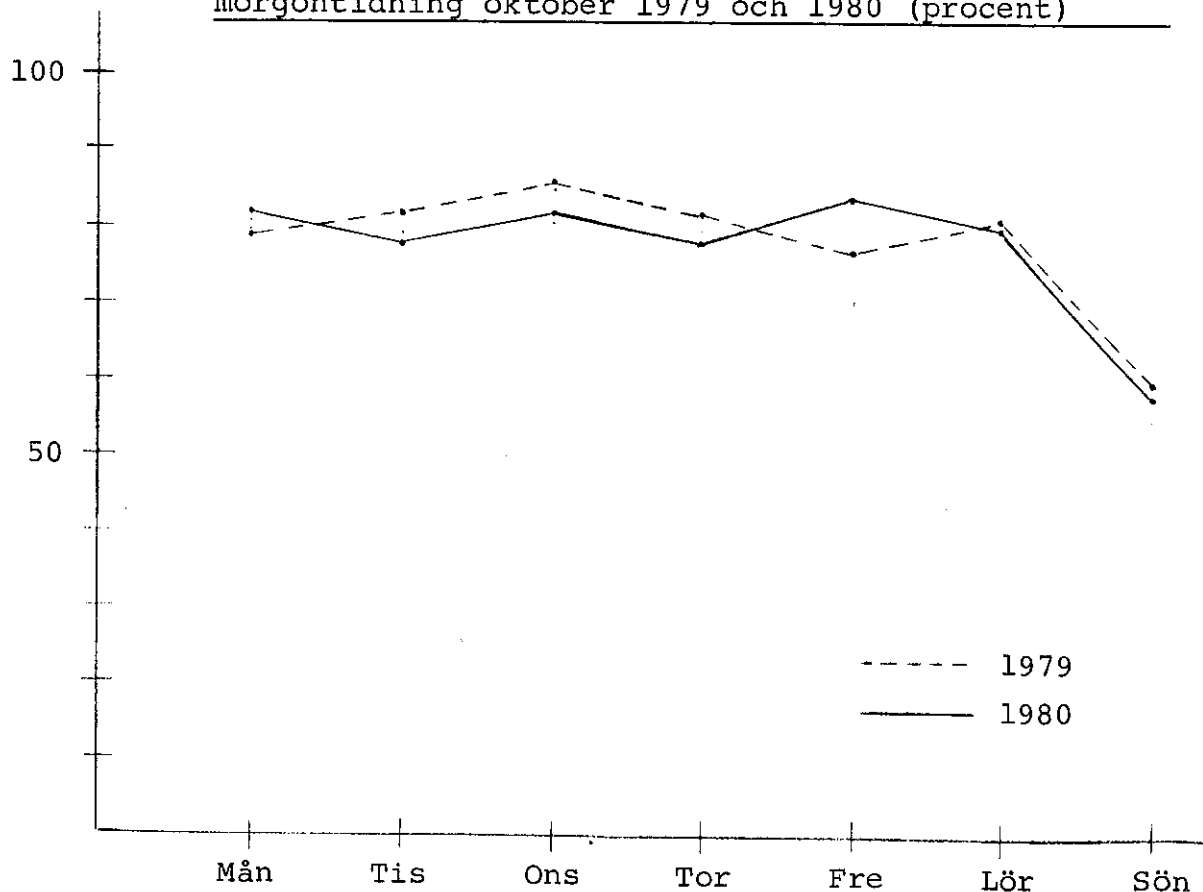
II.2 Veckodagsvariation

Analysen av veckodagsvariationen under oktoberveckan 1979 gav underlag för några hypoteser om veckodagsvariation. Dessa baserade sig på skillnaderna mellan olika grupper av läsare. För hela läsargruppen var skillnaderna mellan dagarna marginella, särskilt då hänsyn tagits till den totala morgontidningsupplagan per veckodag.

Veckodagsvariationen för undersökningsveckan 1980 återges i figur 1. I denna har tagits in som jämförelse siffrorna för 1979. Figuren bekräftar det stabila mönstret. Den avvikelse för fredagen som iakttogs 1979 tycks ha varit en slumpens skörd. 1980-siffrorna demonstrerar en stor likhet från dag till dag för det totala urvalet. Söndagen är på nytt den enda dag som innebär en nedgång - andelen söndagsläsare 1979 och 1980 är nästan exakt densamma, eller 60 respektive 59 procent.

Annorlunda uttryckt når dagspressen ut till ungefär samma andel av befolkningen varje vardag. Det finns en påfallande stadga i svenskarnas morgontidningsläsning. Samtidigt kan det finnas skäl att förmoda att siffrorna uttrycker en "fiktiv stabilitet". Andra undersökningar tyder på att det inte är exakt samma personer som läser tidningen varje dag (Weibull 1977). Vissa läsare kan beskrivas som mer "rörliga" - en dag läser de tidningen och en annan inte - medan andra läser tidningen varenda dag. Mot bakgrund av sådana siffror finns skäl att anta att morgontidningarna under en period av tre eller fyra dagar i följd når ca 90 procent eller mer av den vuxna befolkningen. Den "rörliga" gruppens storlek har ibland angivits till ca 20 procent av allmänheten och anses bestå av yngre, ofta ensamstående personer med mindre stabilitet i sitt levnadssätt i allmänhet. Den "rörliga" gruppen läsare kommer att studeras mer ingående i en av Dagspressprojektets kommande undersökningar (Sundsvall 1980).

FIGUR 1 Veckodagsvariation i morgontidningsläsning. Andel per dag som uppgivit sig ha läst eller tittat i en morgontidning oktober 1979 och 1980 (procent)

Anm: Åldersintervall 15-70 år

II.3 Gruppskillnader

Den diskussion som fördes kring skillnader i veckodagsvariation i analysen av 1979 års läsarsiffror var baserad på skillnader mellan läsning inom olika grupper av allmänheten. Vissa hypoteser om livssituationens respektive tidningsinnehållets betydelse för andelen läsare framfördes.

Siffrorna för olika läsgrupper 1980 tycks ge enbart begränsat stöd åt tidigare antaganden. I figur 2 A-C redovisas de olika läsgrupperna.

Vad beträffar män och kvinnor visar sig på samma sätt som 1979 relativt små skillnader. Män har några procentenheters högre exponering mitt i veckan - och en kraftig nedgång på tisdagen. Kvinnorna är i större utsträckning söndagsläsare än männen. Om siffrorna sätts i relation till resultaten från 1979 är det mycket som tyder på att de iakttagna skillnaderna betingas av slumpfaktorer. Det finns ingen återkommande "veckorytm" för män och kvinnor i de två årens studier.

Skillnaden mellan åldersgrupperna går 1980 i samma riktning som iaktogs 1979. De äldre har varje vardag en högre andel morgontidningsläsare. Liksom 1979 är den minsta differensen på onsdagen - där andelen läsare 1980 i stort sett är densamma. Siffrorna tyder på att de äldres stabilitet i läsning gäller oberoende av veckodag. I jämförelse med 1979 finns dock ett frågetecken för söndagen. 1980 är andelen bland de yngre någon procent högre på söndag än bland de äldre, något som avviker från bilden av 1979 års undersökningsvecka. Avvikelsen har uppkommit genom att de äldre 1980 har en betydligt lägre söndagsläsning än 1979 - medan de yngre ligger i huvudsak på samma nivå.

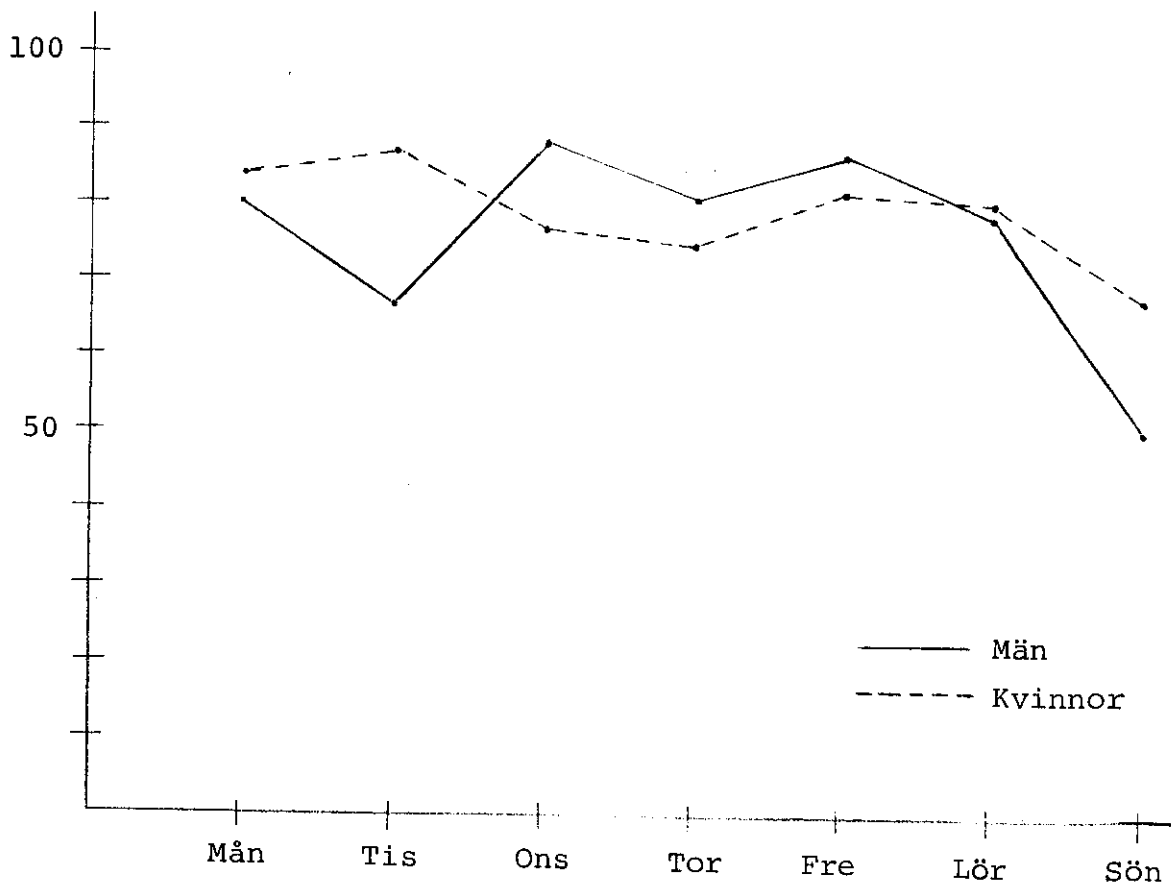
Den tredje figuren tar upp utbildningsskillnader i veckodagsvariationen. På samma sätt som 1979 kan inte iakttas något entydigt mönster i de två utbildningsgruppernas läsning under den undersökta veckan. Gruppen mellan- och högutbildade ligger genomsnittligt något högre än lågutbildningsgruppen. Den största avvikelsen framträder på söndag-

en. "Utbildningsgapet" i söndagsläsning har ökat sedan 1979 - från 17 till 26 procentenheter - genom att de lågutbildade minskat med ca 5 procentenheter och de mellan-/högutbildade ökat med ungefär lika mycket.

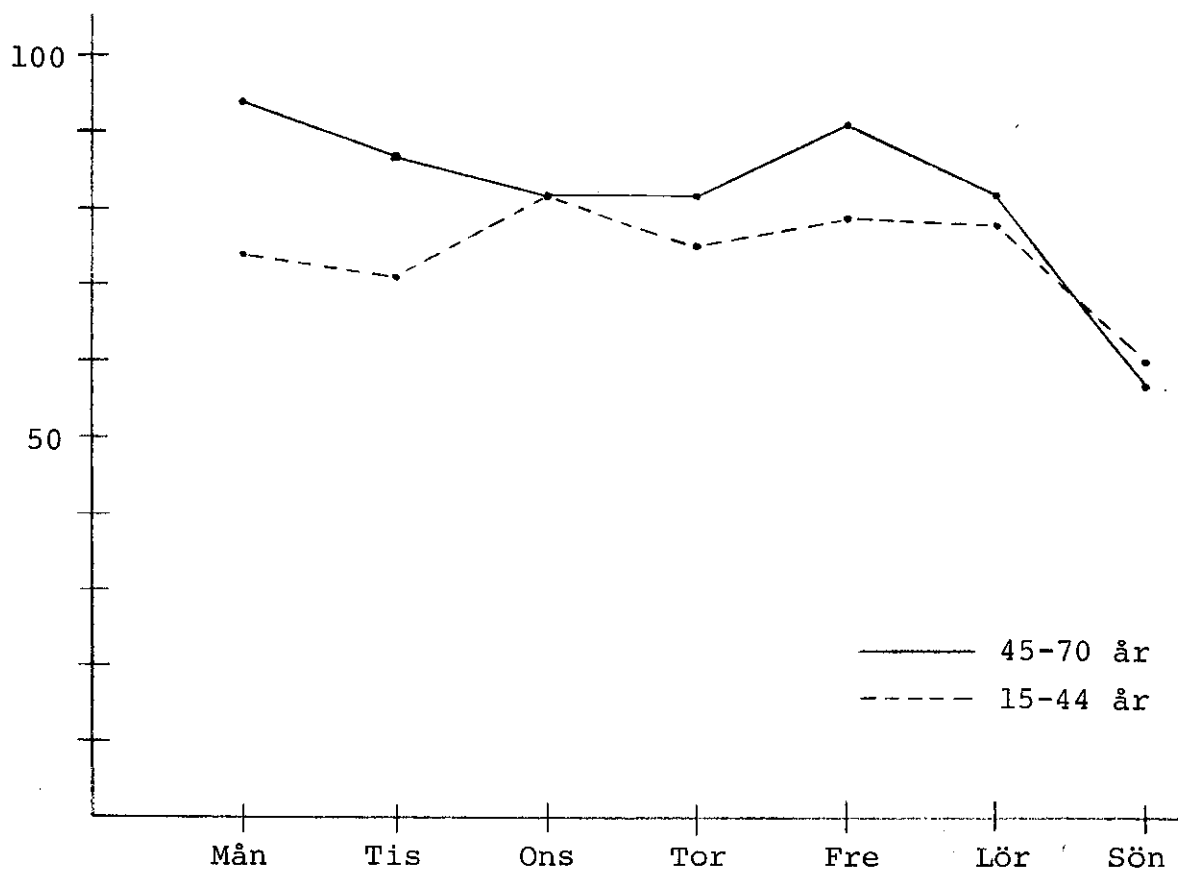
De är vanskligt att dra några mer ingående slutsatser kring veckodagsvariation. När läsningen analyseras per veckodag är det svårt att urskilja några mer entydiga mönster. Detta gäller både om man jämför en enskild läsargrupp mellan 1979 och 1980 eller om man studerar förhållandet mellan två läsargrupper mellan åren. Resultatet bekräftar snarast det tidigare påpekandet att gruppvikselerna hela tiden är så blygsamma att de kan hänföra sig till slumpfel i undersökningen och att detta då gäller både 1979 och 1980. Det enda mönster som återkommer är de äldres högre läsnivå för de flesta dagar. Detta torde kunna föras tillbaka på egenskaper hos läsaren. Tidigare antaganden om att innehållskaraktäristika hos tidningen under olika veckodagar skulle ha någon större betydelse tycks däremot inte få stöd genom jämförelser mellan studierna från 1979 och 1980.

FIGUR 2 Veckodagsvariationer i olika läsargrupper. Andel läsare per dag i varje grupp (procent)

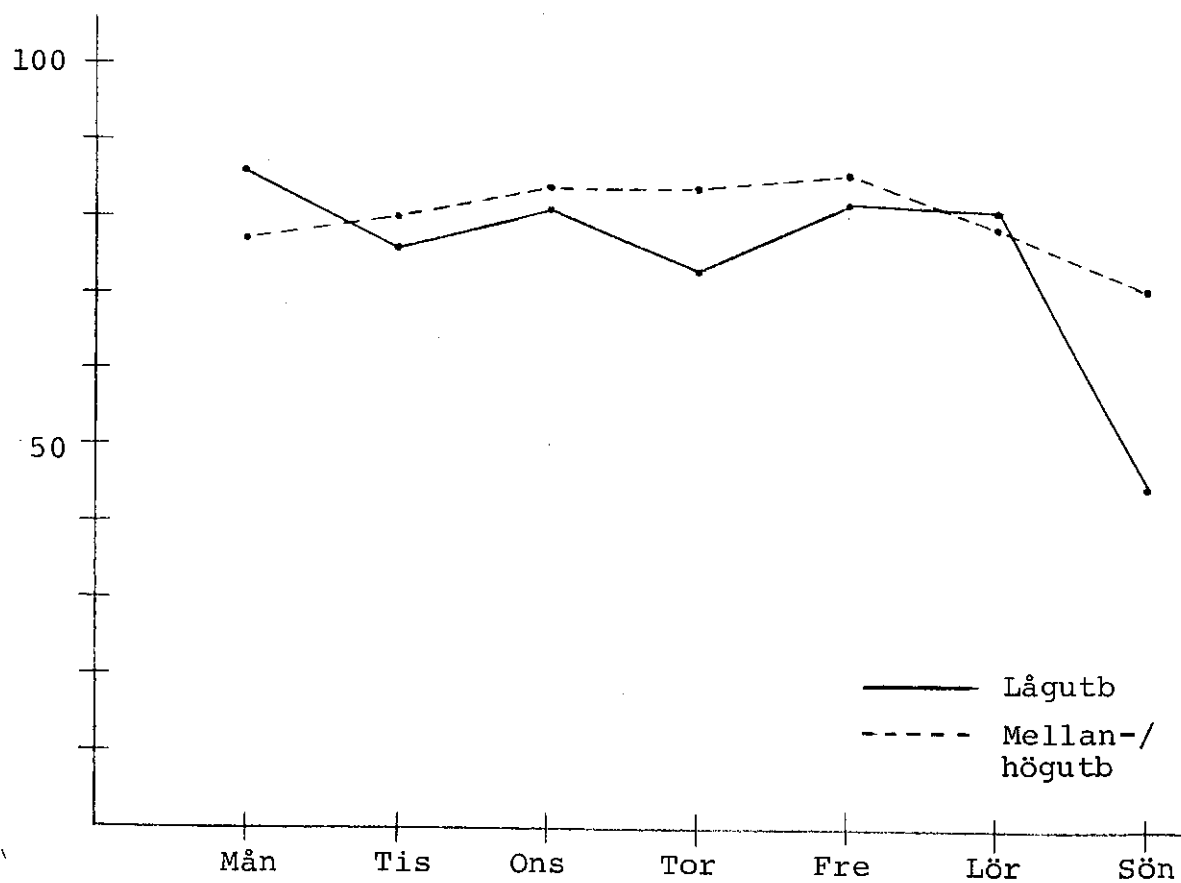
A) Kön

B) Ålder

C) Utbildning

II.4 Säsongvariation

Mediebarometern genomförs i oktober varje år, bl a för att undvika att eventuella säsongvariationer i mediekonsumtionen spelar in i jämförelserna mellan åren. I vilken utsträckning finns det då säsongvariationer? En rad undersökningar av tv har fastslagit tydliga variationer, särskilt mellan sommar och vinter. Också för radio finns vissa om än mindre framträdande skillnader. Beträffande morgonpress är läget mer oklart. Några synpunkter på detta skall lämnas här.

Våren 1980 förekom en omfattande konflikt på den svenska arbetsmarknaden. En av följderna av konflikten var att tv upphörde med huvuddelen av sina sändningar. Enbart nyhetsprogrammen fortsatte. Under denna tidsperiod genomförde Sveriges Radio en undersökning som innehöll i princip samma frågor som Mediebarometern. Därigenom finns också den dagliga morgontidningsläsningen redovisad för maj 1980. I och med att det är fråga om en konfliktvecka med stort tv-bortfall kan inte mätningen göra några anspråk på att representera en "normalperiod" - den bör dock kunna ge vissa idéer om stabilitet och säsongvariation i morgontidningskonsumtionen (PUB 1980A).

Huvudresultatet av studien i maj 1980 är att exponeringen för morgonpress är anmärkningsvärt stabil. Andelen som en genomsnittlig dag läst morgontidningen är 74 procent - alltså exakt samma procentandel som hösten 1979 och hösten 1980 (tabell 2). En jämförelse mellan tabell 1 och 2 visar dessutom att procentandelarna i de flesta grupper är desamma. Enda undantaget är pensionärerna, som i maj hade en högre exponering än i oktober.

TABELL 2 Exponering för morgonpress i maj 1980 (procent)

	Totalt	Kön		Alder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Läser ej	26	25	27	56	31	24	19	12	24	22	15
Läser	74	75	73	44	69	76	81	88	76	78	85
en tidning	63	63	63	43	58	62	68	76	69	60	64
två tidningar	10	11	10	1	10	13	12	10	6	16	19
tre el fler tidningar	1	2	0	0	1	0	2	2	1	2	2

Anm: Andel av totalbefolkningen 9-79 år som läser morgontidning en genomsnittlig dag. Hur många tidningar man läser - totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorin ingår ej åldersgruppen 9-14 år.
Majveckan sammanfaller med arbetsmarknadskonfliktperioden då tv-utbudet begränsade sig till nyhetssändningar.

Huvudresultatet av studien i maj 1980 är att exponeringen för morgonpress är anmärkningsvärt stabil. Andelen som en genomsnittlig dag läst morgontidningen är 74 procent - alltså exakt samma procentandel som hösten 1979 och hösten 1980 (tabell 2). En jämförelse mellan tabell 1 och 2 visar dessutom att procentandelarna i de flesta grupper är desamma.

Det går inte att enbart på grundval av tabell 2 bedöma säsongvariationer i morgonpressen. Mot bakgrund av det resultat som redovisas finns det dock mycket som talar för att morgontidningsläsning är mer stabil än radio- och tv-konsumtion. Läsningen ligger på samma nivå trots att det är ett begränsat tv-utbud. Pensionärernas avvikelser är närmast ett undantag som bekräftar regeln - det är en grupp som har särskilt hög tv-konsumtion och som troligen under konflikt- en ägnade större intresse åt dagspress.

III OMFATTNINGEN I MORGONTIDNINGSLÄSNING

Omfattningen i morgontidningsläsningen skall redovisas på två sätt. Först diskuteras antalet lästa morgontidningar, därefter den tid man ägnar åt morgontidningen. Siffrorna från 1979 visade på en stabilitet även i fråga om antalet tidningar och lästid i jämförelse med tidigare studier. Det finns mot bakgrund av 1980 års siffror för spridning skäl att vänta samma resultat för detta år.

III.1 Antalet tidningar

Genomsnittssvensken mellan 9 och 79 år läser en genomsnittlig dag 0,85 morgontidningar. Bland dem som överhuvudtaget läser någon morgontidning är siffran 1,14. Den totala fördelningen på antalet lästa tidningar finns i tabell 3.

TABELL 3 Antalet lästa morgontidningar för personer mellan 9 och 79 år, okt 1980 (procent)

Antal lästa morgontidningar	Totalt	Kön		Alder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Ingen	26	27	25	59	33	22	18	20	25	21	17
En	63	60	66	41	61	63	69	70	66	68	62
Två	9	11	7	--	5	12	12	8	8	10	17
Tre eller fler	1	2	1	--	1	2	1	1	1	0	5
Totalt	99	100	99	100	100	99	100	99	100	99	101
Genomsnittligt läst antal:											
<u>Alla</u>	0,85	0,88	0,84	0,41	0,74	0,94	0,96	0,90	0,85	0,89	1,10
<u>Läsare</u>	1,14	1,21	1,11	1,0	1,10	1,10	1,17	1,11	1,13	1,11	1,34
N	1 104	543	561	111	178	355	292	168	544	294	156

Resultatet visar att den typiske svensken en vanlig dag läser en morgontidning. Enbart ca 10 procent tar del av två eller fler. Flertidningsläsningen har någon större betydelse enbart bland personer i yngre medelåldern och bland de högt utbildade - 14 respektive 19 procent flertidningsläsare.

Siffrorna för 1980 uppvisar en närmast total överensstämmelse med resultaten från 1979. Den totala andelen flertidningsläsare är densamma. De grupper som har en mer omfattande morgontidningsläsning är också desamma i de två undersökningarna. Enda förändringen mellan 1979 och 1980 är en viss nedgång i flertidningsläsning i den yngsta åldersgruppen och bland de mellanutbildade. Skillnaderna ligger dock inom slumpmarginalen.

I tabell 3 redovisas också medelvärden för antalet lästa tidningar. Medelvärden återges både för samtliga - befolkningen i sin helhet - och för dem som läst minst en tidning undersökningdagen - i tabellen kallade läsare. Det kan diskuteras vilket av de två måtten som är det mest intressanta. I och med att totalmättet också inkluderar icke-läsare kan det uppfattas som en sammanvägning av spridning och läsofattning - det genomsnittliga antalet lästa tidningar är då det ovannämnda 0,85.

Genomsnittet för dem som läser minst en tidning uttrycker läsofattningen hos läsarna. Här ligger genomsnittsvärdet på 1,14. Det visar sig vara vissa variationer mellan de olika grupperna. Högst ligger siffran för de aktiva åldrarna, för män och högutbildade - i den sistnämnda gruppen 1,34. De högre värdena i dessa grupper torde till stor del kunna förklaras av att de har tillgång till fler morgontidningar, särskilt via arbetsplatsen (Weibull 1980B).

En sammanfattande jämförelse av genomsnittsantalet lästa tidningar 1979 och 1980 görs i tabell 4 där enbart åldrarna 15-70 år redovisas. Det genomsnittliga antalet lästa morgontidningar för samtliga respektive för dem som läst minst en morgontidning redovisas.

TABELL 4 Genomsnittligt antal lästa morgontidningar för allmänheten 15-70 år, okt 1979 och 1980

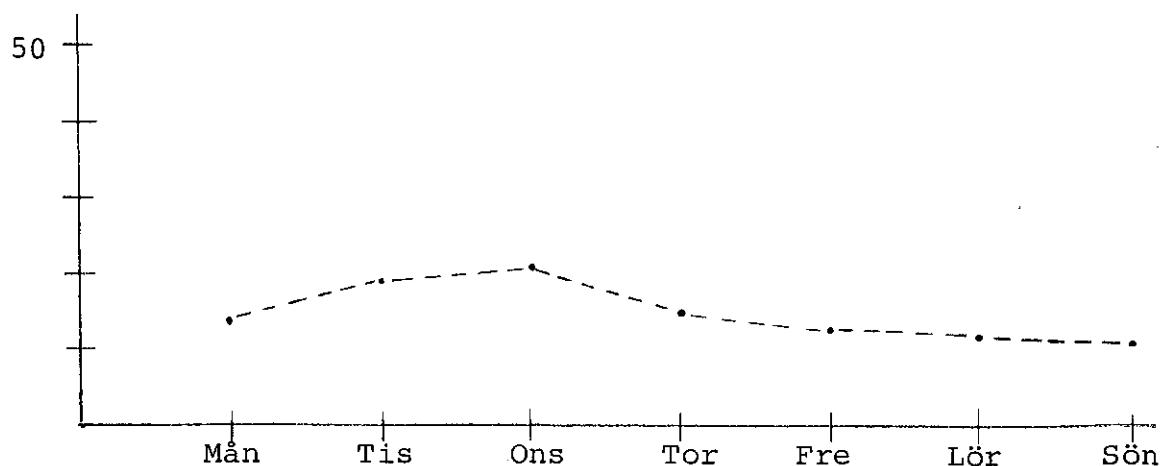
		Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
			M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
<u>Alla:</u>	1979	0,91	0,98	0,85	0,66	0,91	1,01	1,01	0,94	0,99	0,82	0,93
	1980	0,91	0,92	0,90	0,74	0,90	0,99	1,00	0,93	0,90	0,86	0,89
<u>Läsare:</u>	1979	1,17	1,23	1,11	1,12	1,15	1,26	1,20	1,11	1,14	1,10	1,21
	1980	1,17	1,22	1,13	1,09	1,20	1,22	1,20	1,15	1,12	1,14	1,13

Anm: Med alla menas samtliga svarande. Läsare är de som uppgivit sig läsa minst en morgontidning.

Resultatet av jämförelsen är anmärkningsvärt. Det visar sig vara i det närmaste samma omfattning i läsningen. De på några punkter iakttagbara skillnaderna ligger i de tal som avser alla - och torde bero på skillnader i total spridning för morgonpressen. Bland dem som läser är det genomsnittliga antalet lästa tidningar i stort detsamma 1979 och 1980 - enbart en avvikelse är större än 0,05: mellanutbildningsgruppen.

Även i fråga om antalet lästa tidningar kan veckodagsvariationen belysas. På nytt är underlaget relativt bräckligt varför siffrorna skall uppfattas enbart som försök att belysa eventuella skillnader mellan olika dagar. Utgångspunkten är andelen flertidningsläsare bland dem som läser minst en morgontidning (figur 3).

FIGUR 3 Veckodagsvariationen för antalet lästa morgontidningar

Andelen flertidningsläsare visar sig vara förhållandevis konstant över veckan och pendla kring 15 procent. Andelarna är dock något högre i mitten av veckan och lägst på söndag. Förklaringen till veckorytmen kan dels sökas i tidigare antaganden om arbetsplatsens betydelse för tillgång till en andra och tredje morgontidning, dels i den mindre utgivningen av morgontidningar söndagar. Samtliga siffror är dock inom felmarginalen.

Ett försök att finna mönster i veckoläsningen hos olika grupper är ytterst osäkert. Andelen flertidningsläsare är de flesta dagar högre bland män än bland kvinnor. På samma sätt är mellan- och högutbildade sex dagar av sju exponerade för fler morgontidningar än lågutbildade. Detta resultat tycks styrka det tidigare antagandet om arbetsplatsens betydelse för flertidningsläsningen, särskilt inom tjänstemannagrupper (Weibull 1980B)

III.2 Tid för läsning

I undersökningen av tidningsläsningen en genomsnittlig dag, oktober 1979 visade sig att 55 procent av läsarna tog del av morgontidningen mindre än 30 minuter. Andelen varierade från 90 procent bland de yngsta till enbart ca 35 procent i äldsta åldersgruppen. Den relativt stora andelen läsare i lägsta tidsintervallet medförde att detta i 1980 års undersökning delades i två - ett "mindre än 15 minuter" och ett "mellan 15 och 30 minuter". Siffrorna från 1980 skall därför kunna ge en högre precision i tidsmättet (se metodavsnittet ovan). Samtidigt bör framhållas att detta i sin tur kan öka den totala andelen "korttidsläsare" genom att dessa nu kan svara på två intervall. Detta har utförligt diskuterats i metodavsnittet.

Siffrorna för 1980 visar att ca 60 procent av läsarna har läst morgontidningen upp till 30 minuter. I jämförelse med 1979 innebär detta en ökning av "korttidsläsarna" med ca 5 procentenheter. Med hänsyn till den ovan anförda metodreservationen är det osäkert om resultatet uttrycker en total nedgång i lästid. Tendensen kan belysas först i och med siffror från 1981.

Den totala tidsanvändningen bland läsarna framgår av tabell 5. Den visar att av dem som läst upp till 30 minuter ligger ca 1/3 under 15 minuter och övriga mellan 15 och 30 minuter. Andelen "korttidsläsare" visar sig vara särskilt hög i den yngsta åldersgruppen. Inte någon har läst morgontidningen mer än 30 minuter - närmare 85 procent har läst den mindre än 15 minuter. I alla andra läsargrupper är andelarna för intervallet mellan 15 och 30 minuter större än för det lägsta. Uppdelningen i två låga intervall snarast skärper de redan 1979 iakttagna gruppskillnaderna.

Det visar sig också för 1980 att ålder och lästid har ett uppenbart samband. Med ökande ålder stiger andelen "långtidsläsare" (över 30 minuter), från 0 i den lägsta åldersgruppen, via 37 procent i den mellersta, till 65 i den äldsta. Liksom tidigare är lästiden längre bland män än bland kvinnor och bland högutbildade än bland lågutbildade.

TABELL 5 Tid för morgontidningsläsning. Andel av läsarna i olika tidsklasser (procent)

Lästid minuter	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
1- 15	21	22	20	82	33	18	16	3	17	21	10
16- 30	40	32	47	18	51	44	38	31	42	44	35
31- 60	32	38	27	--	15	32	37	51	34	27	46
61-120	7	8	5	--	2	5	8	12	6	7	8
121-	1	1	1	--	--	0	0	2	1	0	1
Totalt	101	101	100	100	101	99	99	99	100	99	100
Beräknat genomsnitt (min)	31,6	33,3	30,1	10,2	22,1	31,0	34,3	43,9	32,6	30,6	37,8
N	815	395	420	45	120	276	240	134	408	231	130

I jämförelse med 1979 antyder 1980 års siffror en nedgång av andelen "långtidsläsare" - mer än 30 minuters lästid. Särskilt gäller detta i de yngsta åldersgrupperna och bland personer i övre medelåldern samt i de högre utbildningsgrupperna. Det är svårt att finna någon närliggande förklaring till detta. Exempelvis finns inte någon motsvarande nedgång i antalet lästa morgontidningar i dessa grupper. Med hänsyn till den tidigare metodreservationen bör resultatet bedömas med försiktighet och tolkas först efter tillgång till ytterligare ett års lästidsmätning.

Det är lockande att ge en ökad konkretisering av lästiden genom att beräkna genomsnittstid inom varje grupp. Nederst i tabell 5 redovisas medelvärdet för den totala tidningsläsningen. Det visar att denna per läsare skulle vara 32,2 minuter. Det måste dock framhållas att talet ger en överdriven exakthet. Det har beräknats så att varje tidsintervall vägts in med sitt mittvärde; det högsta dock med sitt lägsta värde - 120 minuter.

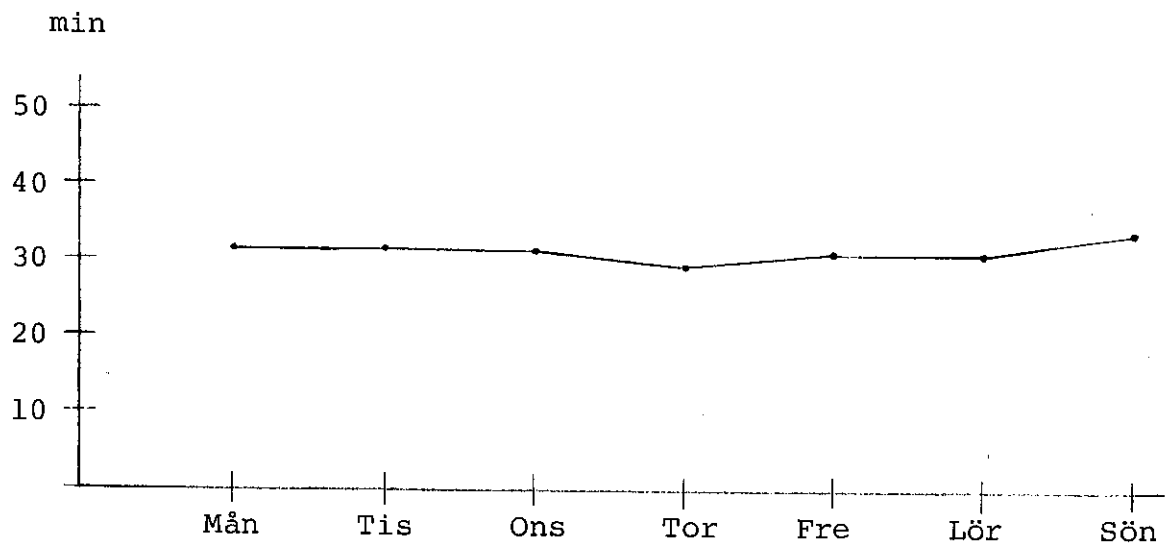
Även om tidsgenomsnittet överdriver exaktheten ger de dock en bild av de relativa skillnaderna mellan de olika läsgrupperna. Medan tidsgenomsnittet hos de yngsta är ca 10 minuter så är tiden bland de äldsta 43,8 minuter. Jämförelser med tidigare studier har givit likartade siffror.

Även om 1980 års studie tycks indikera färre "långtidsläsare" än 1979 så är dock det allmänna intrycket att det snarast är en anmärkningsvärd stabilitet också i fråga om genomsnittlig lästid.¹⁾

1) Genom att det lägsta intervallet 1979 blivit två tidsintervall 1980 finns inte möjlighet att göra någon rättvisande jämförelse av genomsnittstid. Det närmast liggande alternativet är att jämföra åren med utgångspunkt från de intervall som användes 1979 - och alltså slå samman de två lägsta intervallen i 1980 års mätning. En sådan jämförelse visar på en nedgång från 31,8 till 29,6 minuter mellan 1979 och 1980. Siffrorna är dock inte rättvisande: om 1980 års siffror beräknas på alla intervall har genomsnittstiden som i tabell 5 visat sig vara 32,2 minuter - i och med att de flesta i det större tidsintervallet på under 30 minuter trots allt låg närmare 30 än 15 minuter. Någon jämförelsepunkt till detta mått finns dock ej 1979. Mot denna bakgrund har medelvärdesjämförelser uteslutits för 1979/80.

Veckodagsvariationen i lästid kan utläsas i figur 4. Beräkningen av värdena har gjorts på samma sätt som medelvärdena ovan. Huvudintrycket av figuren är på nytt den stabilitet som kännetecknar tidningsläsningen i övrigt. Varje dag ligger genomsnittet på ca 31 minuter. Enbart söndagen avviker något genom att närma sig 35 minuter.

FIGUR 4 Genomsnittlig lästid olika veckodagar, okt 1980

Anm: Åldersintervallet är 15-70 år.

Om analysen redovisas på grundval av tidsintervaller blir det ännu mera tydligt att andelen "långtidsläsare" ökar i veckoslutet. Att detta inte tydligare avsätter sig i medelvärdet hänger samman med att även andelen "korttidsläsare" ligger förhållandevis högt, särskilt på fredag. Innebörden av detta är att veckohelgen snarast leder till en viss "polarisering" av läsarna - en del som ökar och en del som minskar sin läsning från en övriga dagar jämn nivå. Resultaten tycks spegla två sätt att använda den ökade lediga tiden i veckoslutet.

Veckodagsvariationen är svår att jämföra mellan 1979 och 1980 med hänsyn till den tidigare diskuterade skillnaden i gruppering av tidsintervallen. Det mönster som framträder i 1980 års siffror motsägs dock inte av 1979 års analys. Mönstret beträffande lästiden tycks ligga fast.

Lästidens fördelning över veckan inom olika grupper bekräftar i stort den allmänna bild som finns i tabell 5. Män läser de flesta dagar längre tid än kvinnor och äldre mer än yngre. I tabell 6 har en jämförelse mellan de fem första vardagarna och veckoslutet gjorts. Förutom att den illustrerar de allmänna tendenser som iakttagits visar den på en annan aspekt - den mycket stora könsskillnaden i veckoslutet. Medan det under veckan i övrigt visar sig vara störst skillnad mellan yngre och äldre är det typiska draget för veckoslutet männens längre tid för tidningsläsning: män läser nästan 50 procent längre tid än kvinnor. Resultatet kan föras tillbaka till det faktum att män i betydligt större utsträckning är flertidningsläsare i veckoslutet än vad kvinnor är - 19 respektive 3 procent.

TABELL 6 Genomsnittlig lästid för måndag-fredag respektive lördag-söndag för olika läsargrupper (minuter)

Tidsperiod	Totalt	Kön		Alder		Utbildning	
		M	K	15-44	45-70	L	M+H
Måndag - fredag	31,1	32,9	30,0	27,5	35,7	30,6	31,6
Lördag - söndag	32,4	37,2	27,0	30,6	34,8	31,3	33,2

Anm: 15-70 år

Mycket tyder på att skillnaderna i morgontidningsläsning mellan olika läsargrupper under veckan kan föras tillbaka till olikheter i livssituation. Det är de äldre som under veckan har mer tid för sin läsning medan de yngre först i veckoslutet får tid att närma sig dessa. Män och kvinnor har under veckan jämförbara förutsättningar medan tydligen veckoslutet innebär en markering av två könsroller.

Bortsett från de iakttagna gruppskillnaderna är det likheterna som dominerar. Drygt 30 minuter är den genomsnittliga lästiden; långtidsläsarna är ca 40 procent i nästan alla grupper och alla veckodagar - utom söndagen. Stabilitet i tidningsläsning är det karakteristiska också beträffande lästiden.

IV ANDRA PRESSMEDIER

I likhet med 1979 års Mediebarometer innehöll undersökningen 1980 en rad frågor om gårdagskonsumtionen av andra medier. En större förändring var dessutom att vecko- och tidskriftspress delades upp på två frågor. I det följande redovisas spridnings- och konsumtionsmönster för kvälls-, vecko- och tidskriftspress.

IV.1 Kvällspress

Kvällstidningarnas spridning visade sig 1979 ligga på ca 40 procent per genomsnittlig dag. Skillnaderna mellan olika läsargrupper var förhållandevis små. Den största spridningen förekom bland män i yngre medelåldern samt i början och slutet av veckan.

Siffrorna för 1980 uppvisar i huvudsak samma spridningsprofil för kvällspressen. Den genomsnittliga gårdagsläsningen ligger ånyo på ca 40 procent. Det är också män och personer i yngre medelåldern som är de flitigaste kvällstidningsläsarna. Också mellanutbildningsgruppen har en relativt hög konsumtion. En helhetsbild finns i tabell 7.

TABELL 7 Kvällstidningsläsning. Andel som läser någon kvällstidning, okt 1980 (procent)

	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Läser	40	46	34	25	53	44	38	30	39	46	41
Läser ej	60	54	66	75	47	56	62	70	61	54	59
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
N	1 104	543	561	111	178	355	292	168	542	294	156

En jämförelse mellan 1979 och 1980 i olika gruppers läsnivå visar inte på några skillnader. Överensstämmelsen är i det närmaste fullständig. Den enda grupp där någon ändring skett är den äldsta som uppvisar en uppgång på fem procentenheter. Skillnaden är dock inte signifikant. Det krävs dessutom en rad ytterligare mätpunkter innan det är möjligt att uttala sig om eventuella generationsskillnader i kvällstidningsläsningen.

Antalet lästa kvällstidningar var - bland dem som läst minst en tidning - 1979 i genomsnitt 1,1 för hela åldersintervall-
et 9-79 år. För 1980 är siffran i det närmast densamma -
en mycket svag nedgång kan dock noteras. Tabell 8 ger en
bild av genomsnittligt antal lästa kvällstidningar för
läsare mellan 15 och 70 år.

TABELL 8 Genomsnittligt antal lästa kvällstidningar bland läsare mellan 15 och 70 år
okt 1979 och 1980

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		M	K	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-70	L	M	H
1979	1,13	1,15	1,10	1,10	1,11	1,12	1,16	1,22	1,00	1,11	1,15	1,1
1980	1,08	1,08	1,08	1,08	1,08	1,11	1,05	1,12	1,03	1,07	1,07	1,1

Anm: Läsare mellan 15 och 70 år. De som uppgivit sig läsa tre eller fler kvällstid-
ningar har vägts in med värdet 3 i medelvärdet. Med läsare menas att man skall
läst minst en kvällstidning.

Nedgången i genomsnittligt antal lästa tidningar är svag men
den gäller för i stort sett samtliga läsargrupper - utom de
äldsta. Särskilt tydlig är den bland män och i övre medel-
åldern. Enda statistiskt signifikanta nedgången noteras
för åldersintervallet 55-64 år.

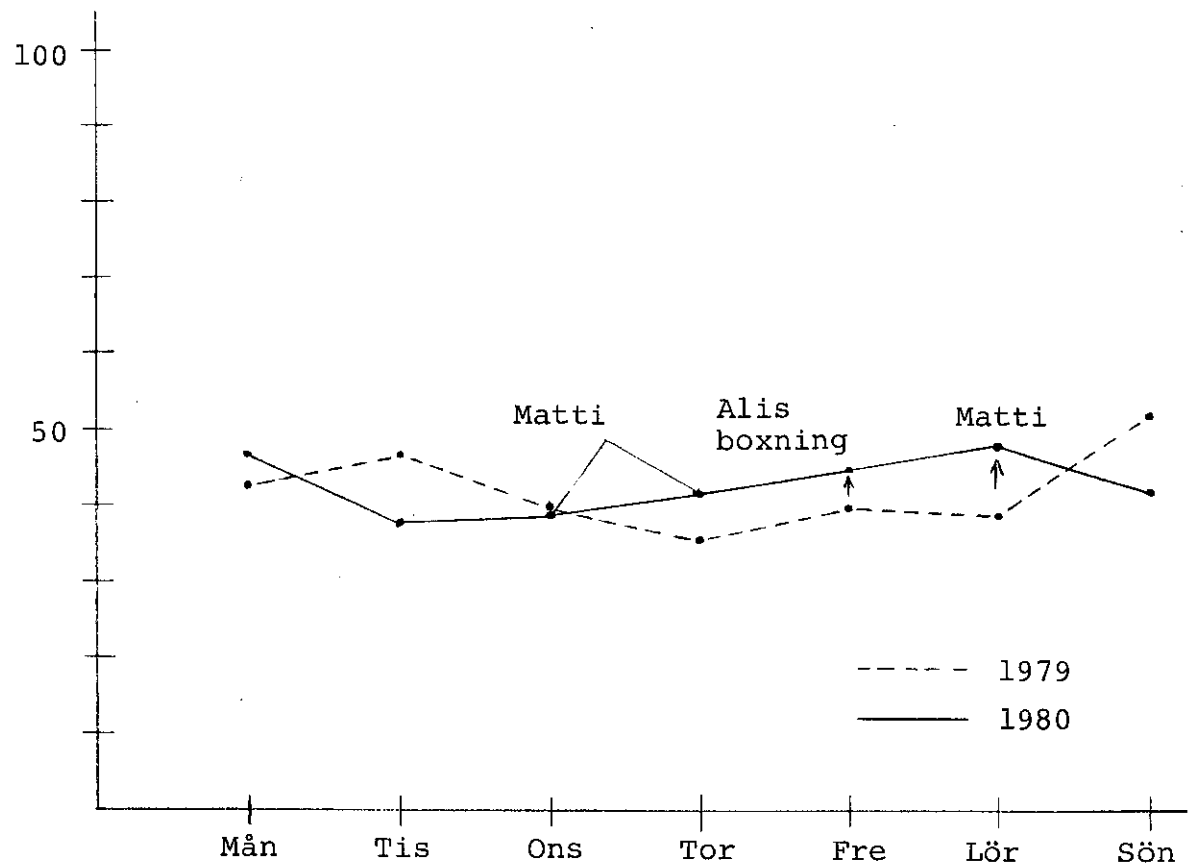
Resultatet stämmer i princip med tidigare erfarenhet av
upplageutvecklingen hos kvällspress: minskad läsning av
kvällspress betyder i första hand att läsarna mer sällan
köper två kvällstidningar (Gustafsson 1980).

I 1979 års undersökning diskuterades kvällspressens vecko-
dagsvariation relativt ingående. Det visade sig i oktober
1979 finnas en tendens till hög spridning i början och
slutet av veckan medan mitten var en svag punkt. Skillnad-
erna var visserligen små och kunde bero på slumpfaktorer
men tycktes bekräfta erfarenheter från kvällstidningarnas
egna upplageanalyser.

Siffrorna för 1980 kan inte bekräfta resultaten från 1979.
Visserligen finns på nytt en tendens till högre spridning i
början av veckan. Tisdagen ligger sedan lågt medan fort-
sättningen av veckan karakteriseras av uppgång utom söndag-

en då det i stället sker en nedgång (figur 5). Även om skillnaderna i procenttal inte är stora så är dock avvikel- sen för söndag anmärkningsvärd.

FIGUR 5 Veckodagsvariationen för kvällspressen. Andelen som läst minst en kvällstidning, okt 1979 och 1980 (procent)

Skillnaderna mellan 1979 och 1980 är inte statistiskt signi- fikanta och saknar i och för sig bevisvärde. De ger dock upphov till en del frågor om vad som påverkar kvällspress- ens spridning. I tidigare analys framhölls att dagsskill- nader kan förklaras av dels läsarnas situation, dels skill- nader i tidningsinnehåll. I och med att kvällspressen är lösnummerförsåld anses framförallt det senare ha stor be- tydelse - olika ämnen säljer olika antal exemplar (Brandes 1967).

Om först livssituationen belyses, visar sig att olika läsargrupper uppvisar inte obetydliga skillnader i läsrytm under den undersökta veckan. Gemensamt för samtliga är emellertid en hög nivå på måndagen. Männerna ligger relativt stabilt i mitten av veckan men ökar på fredag för att sedan plana ut i konsumtion. Kvinnorna har en ökad läsning på onsdag och torsdag. Både yngre och äldre liknar genomsnittet med undantag för en kraftig nedgång på tisdagen bland de äldre. Lågutbildade ökar successivt under veckan medan högutbildade har högst läsning på lördagen.

Översikten av de olika läsargrupperna ger inte så mycket underlag för bedömning av livssituation. Det tycks inte finnas några enhetliga linjer i konsumtionen av kvällspressen i redovisade data - även om tendensen är att män och yngre personer varje dag har en högre konsumtion än kvinnor och äldre.

Den andra möjligheten är att relatera veckorytmen till enskilda händelser den undersökta veckan. En sådan analys genomfördes inte 1979.¹⁾ I en tidigare tablå har presenterats de viktigaste nyheterna i två kvällstidningar den aktuella veckan 1980. Det visar sig vara två nyheter som är särskilt framträdande i kvällspressen den undersökta veckan: den svenske pojken Matti som flögs till USA för en hjärttransplantation och Muhammed Alis boxningsmatch mot utmanaren Larry Holmes. Båda nyheterna fick mycket stor uppmärksamhet i både Expressen och Aftonbladet. De dominerade både löpsedlar och förstasidor. I figur 6 har med pilar markerats vilka dagar de inföll.

1) En genomgång av kvällstidningsnyheterna undersökningsveckan 1979 har gjorts i efterhand. Den nyhet som dominerar under veckan är att en saudi-arabisk prins är i Sverige och att det förs förhandlingar om regeringsbildning. Ingen av de undersökta dagarna har emellertid någon helt dominerande nyhet.

Exempel på nyheterna i Expressen 1979: 1/10 Bengtsson talman, 2/10 Oljeprinsens fru, 3/10 Stoppa hyresbasen Svensson, 4/10 Barnen i Sverige: tyck om oss, 5/10 Oljeprinsen hos Prins Bertil och 6/10 Fälldin statsminister.

Det är självklart att det utan kunskap om läsarnas preferenser är omöjligt att bedöma hur sådana nyheter påverkade läsningen inom olika grupper. Å andra sidan finns tidigare studier av läsning som kan ge vissa indikationer på läs-inriktning (Weibull 1977). Exempelvis uppvisar män genomgående ett större intresse för sport och kvinnor för "human interest". Högutbildade prioriterar främst samhällsstoff. Erfarenheter från upplageanalyser tyder också på att enskilda händelser kring personer på åtminstone kort sikt kan betyda ökad upplaga (Brandes 1973). Det har då förutsatts att människor verkligen kan känna till något om nyheterna, dvs det måste avse "löpsedelsnyheterna". Tidigare studier av tittandet på t ex tv-nyheter har inte kunnat påvisa samband med enskilda händelser, bl a beroende på att människor inte i förväg vet vad som skall bli huvudnyheter. För kvällspressen bör dock löpsedeln i princip kunna fungera som marknadsförare av innehållet.

Kan då resultatet i figur 6 relateras till innehållet i kvällstidningarna? Matti-fallet får dominera Expressen och Aftonbladet på onsdag och torsdag. På fredag avlöses det tillfälligt av Alis förlust i boxningsmatchen. På lördag är nyheten om Matti att inget har hänt. Den uppåtgående kurvan i läsning från och med onsdag sammanfaller med rapporteringen om Matti. Uppgången är särskilt markerad hos kvinnorna medan männen har sin "topp" på fredag - då kvällspressen är det första medium som har bilder från Ali-matchen. Att de högutbildade inte följer samma mönster är förväntat med tanke på denna grupps större inriktning på samhällsstoff.

Resultatet pekar på att läsningen av kvällspress kan ha att göra med innehållet i kvällstidningarna enskilda dagar. Diskussionen måste dock betraktas som spekulativ - det går inte formellt att visa på något samband mellan innehåll och läsning. Det allmänna intrycket av analysen är att det är andra faktorer än dagsnyheterna som styr den totala exponeringen - "exponeringsnivån". Det gäller troligen både särskilda innehållsegenskaper (typen av innehåll särskilda dagar, t ex sporten, tipset eller tv-bilagan), situationen

den enskilda dagen, t ex vädret och livssituationen bland läsarna. Mycket talar för att den senare här spelar en avgörande roll. Dagsnyheternas betydelse ligger snarast "på toppen" av dessa motiv för kvällstidningsläsning (jfr Hadenius 1980).

Tiden för kvällstidningsläsningen visade sig 1979 ligga på under 30 minuter. I och med att de då använda tidsintervallen var så grova kom dock i stort sett alla läsare under detta minuttal. För 1980 kan visas att den genomsnittliga lästiden för kvällstidning ligger på 29 minuter. Siffran måste - mot bakgrund av tidigare undersökningar - betraktas som anmärkningsvärt hög. Den ligger enbart ca 5 minuter under genomsnittet för en morgontidning. Bland de yngsta är lästiden till och med längre för kvällspress än för morgonpress. En sammanställning av lästidens fördelning samt beräknade genomsnittsvärden för lästid finns i tabell 9.

TABELL 9 Tid för kvällstidningsläsning bland läsare, okt 1980

Lästid minuter	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
1-15	24	21	27	75	24	21	22	8	16	27	22
16-30	43	38	48	21	57	45	33	39	40	49	47
31-60	28	34	22	--	18	27	40	43	36	22	28
61-	5	7	3	4	1	6	5	10	8	2	3
Totalt	100	100	100	100	100	99	100	100	100	100	100
Medelvärde i min	29,0	32,1	25,0	13,7	23,6	29,8	32,1	38,2	33,9	24,9	28,1
N	440	247	193	28	95	155	111	51	212	136	64

Anm: Observera beträffande medelvärdena not 1 i anslutning till tabell 5.

Lästiden varierar mellan olika grupper av läsare. Andelen "långtidsläsare" - mer än 30 minuter - är högst bland äldre och lågutbildade. På nytt visar sig ålder vara den faktor som klarast ger utslag i fråga om lästid - på samma sätt som för morgontidningar. De äldsta - 65-79 år - har en genomsnittslästid på nästan 35 minuter för kvällstidningar. Samtidigt är detta den grupp som har den minsta andelen kvällstidningsläsare (30 procent).

Jämförelser mellan 1979 och 1980 beträffande tid är av samma skäl som beträffande morgonpressen svåra att göra. Allmänt pekar siffrorna på en nedgång av lästiden. Andelen långtidsläsare har genomsnittligt minskat med över 10 procent. Till viss del måste detta uppfattas som en följd av en viss minskning i antalet lästa kvällstidningar. En sådan minskning kan emellertid inte förklara hela nedgången. De metodologiska faktorerna torde spela en inte obetydlig roll.

Lästidens längd enskilda veckodagar uppvisar förhållandevis små variationer. Med reservation för osäkerheten i mätningen återges i tabell 10 genomsnittlig lästid (beräknad som tidigare) för kvällstidningar enskilda veckodagar. Som väntat uppvisar söndagsläsningen den längsta tiden, eller närmare 40 minuter. Övriga dagar ligger relativt nära genomsnittet på ca 27 minuter. Ett undantag är tisdag då samtidigt andelen kvällspressläsare är låg: det tycks vara enbart de särskilt intresserade som då tar del av kvällspress, och den genomsnittliga lästiden är då drygt 31 minuter.

TABELL 10 Genomsnittlig lästid för kvällspress undersökningsveckan, okt 1980

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
Tid i min	24,9	31,4	25,9	27,7	28,0	29,3	38,0
N	128	126	131	132	125	134	130

Också resultaten av tabell 10 kan i princip relateras till innehållsegenskaper hos tidningarna. Analysen tyder emellertid inte på något tydligt samband. Mycket talar för att andra faktorer än dagsnyheter helt avgör hur lång tid man ägnar kvällstidningen då man väl skaffat sig den.

IV.2 Vecko- och tidskriftspress

I Mediebarometern 1979 behandlades samtliga icke-dagliga tidningar som en grupp. Detta innebar att traditionell populärpress kom att klumpas samman med specialtidningar,

kulturtidskrifter och facklig press. Resultaten blev däri- genom svårtolkade. Motiven för läsning skiljer sig betyd- ligt åt för dessa olika tidskriftskategorier (Weibull 1976A-B). Mot denna bakgrund har i 1980 års undersökning gjorts en uppdelning av icke-daglig press i två grupper - populärpressen ("de vanliga veckotidningarna") och tid- skriftspressen (fackliga, politiska och ideella tidskrift- er samt fack- och specialtidskrifter).

I och med att tidskriftsfrågan på detta sätt breddades blev det nödvändigt att ge exempel på typer av tidskrifter. En sådan fråga ger den tillfrågade ökade möjligheter att erinra sig sin läsning, särskilt av tidskrifter som inte utkommer varje vecka (Weibull 1978). Det borde därför förväntas att den totala exponeringen för vecko- och tidskriftspress bor- de öka beroende på rent frågetekniska skäl.

En sådan ökning av konsumtionen av veckopress och tidskrift- er kan också iakttas. 1979 var andelen som en genomsnitt- lig dag läste minst en veckotidning eller tidskrift 34 pro- cent; 1980 är motsvarande siffra 43 procent. I och med att ökningen är högre bland män - från 29 till 40 procent - tycks det framförallt vara erinringen om organisationstid- ningar - där andelen manliga läsare är högre (Weibull 1976A) - som påverkat svarsutfallet.

Mot denna bakgrund är det inte rimligt att göra några di- rekta jämförelser med 1979 vad beträffar veckotidnings- och tidskriftskonsumtion. I stället kommer här att ske en in- gående redovisning av svarsutseenden inom var och en av de två grupperna för 1980.

Populärtidningar

Ca 1/4 av alla svenskar mellan 9 och 79 år läser eller tit- tar i populärtidningar ("vanliga veckotidningar") en vanlig dag. Andelen är ungefär densamma som i tidigare undersök- ningar uppgivit sig vara regelbundna veckotidningsläsare (Weibull 1976B). En översikt av läsningen för populärpress finns i tabell 11.

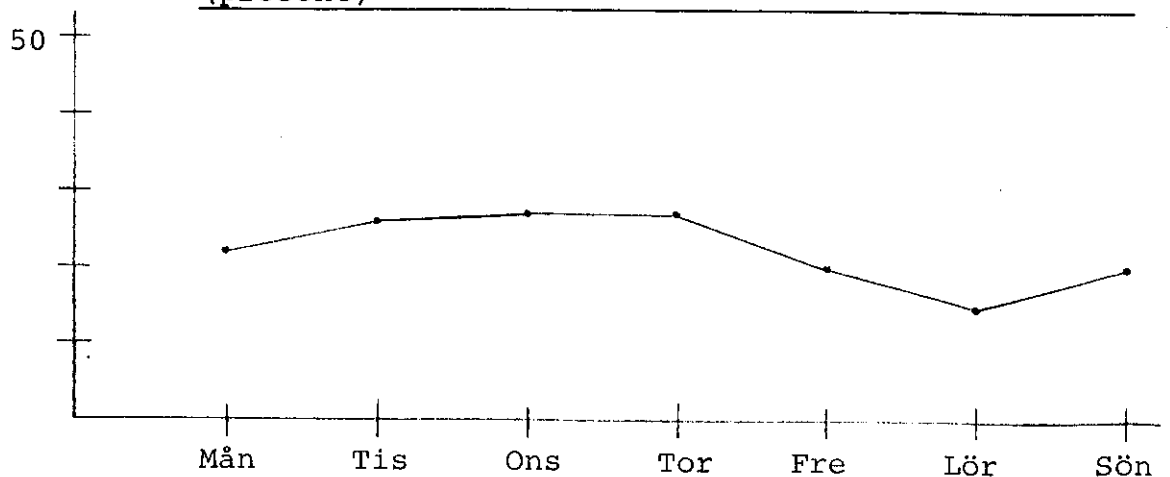
TABELL 11 Exponering för veckotidningar, okt 1980 (procent)

Antal lästa populär-tidningar	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Ingen	77	84	70	72	75	81	77	72	74	80	85
En	19	13	25	25	21	16	18	21	21	17	12
Två	3	2	4	1	3	2	4	7	5	3	3
Tre eller fler	1	1	1	3	1	1	1	--	1	1	--
Totalt	100	100	100	101	100	100	100	100	101	101	100
N	1 104	543	561	111	178	355	292	168	544	294	156

Populärtidningsläsningen är högre bland kvinnor än bland män. Vidare tenderar de lågutbildade samt de yngsta och äldsta åldersgrupperna att oftare läsa populärpress. Läsningen är minst bland män och i de aktiva åldrarna. De allmänna tendenserna i materialet ligger helt i linje med vad som visats i tidigare undersökningar (t ex Bernow-Österman 1978).

Veckodagsvariationen för populärpress är förhållandevis liten. Läsningen är jämnt fördelad över veckan. Tisdag, onsdag och torsdag ligger dock genomsnittligt något högre (figur 6). Veckoslutet, särskilt lördag, har lägst siffror. Män har samtliga dagar lägre exponeringsvärde än kvinnor. Störst är skillnaden på måndag och fredag och minst på onsdag och lördag. Lågutbildade har samtliga dagar utom fredag större andel läsare än mellan- och högutbildade, medan skillnaderna mellan åldersgrupperna är mindre tydlig.

FIGUR 6 Andelen populärpressläsare per veckodag, okt 1980 (procent)

De två dominerande utgivningsdagarna för populärpress är måndag (bl a Allers, Året Runt, Fib-Aktuellt, Lektor och Hemmets Veckotidning) och torsdag (t ex ICA-kuriren och Vi). Det är svårt att av figur 7 eller av de allmänna läsmönstren i de olika grupperna se något enkelt samband mellan utgivningsdag och läsning. Den högre exponeringen i början av veckan kan dock ha att göra med att utgivningsdagarna främst ligger där. Också en annan tendens kan spåras: de äldre populärpressläsarna har klara "toppar" i läsning på måndag och torsdag. De yngre tycks "komma lite efter" med sin mest omfattande läsning tisdag och onsdag. Det är möjligt att detta speglar två förhållningssätt till populärpressen: de äldre följer utgivningsrytmen, bl a prenumererar de i större utsträckning, medan de yngres läsning är mera spridd. På samma sätt tycks kvinnors läsning ligga närmare rytmen i utgivningen, medan männens inte har något sådant utseende.

Antagandena om veckorytm i olika läsargrupper populärpresskonsumtion måste uppfattas som försiktiga hypoteser inför kommande studier. En viktig invändning mot hypotesen är dock att utgivningsdag inte behöver sammanfalla med den dag då människor i allmänhet får tillgång till tidningen. Exempelvis kan en prenumererad tidning komma en annan dag än den dag då den är tillgänglig i affären eller kiosken. Inför kommande studier vore det av intresse att ha mer exakta uppgifter om den faktiska tillgängligheten för populärpressen.

Bland dem som läser populärpress är det genomsnittliga antalet lästa populärtidningar per dag 1,21 - bland läsare mellan 9 och 79 år. Variationerna mellan olika läsargrupper finns i tabell 12. Den redovisar gruppen 15-70 år.

TABELL 12 Det genomsnittliga antalet lästa populärtidningar bland populärpressläsare 9-79 år, okt 1980

	Totalt	Kön		Ålder						Utbildning		
		M	K	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-70	L	M	H
Antal lästa tidningar	1,21	1,27	1,18	1,18	1,19	1,17	1,22	1,23	1,27	1,23	1,16	1,18
N	204	64	140	44	32	35	32	35	26	125	57	22

Anm: Kategorin tre tidskrifter eller fler har i sammanräkningen givits värdet 3.

Siffrorna på antalet lästa tidningar har inte riktigt samma utseende som siffrorna för exponeringen. Det väntade sambandet att i de grupper där det finns en stor andel läsare också skulle ha ett stort antal lästa tidningar, bekräftas enbart delvis. Det stämmer för de äldsta och för de lågutbildade personerna. Däremot går könsskillnaderna i andra riktningen: det är en större andel av kvinnorna som en genomsnittlig dag läser populärpress - men de män som läser tar genomsnittligt del av fler tidningar.

En annan aspekt på tabell 12 är att det mönster i antal lästa tidningar som framträder har stora likheter med konsumtionsvolymen för tv. Män, äldre och lågutbildade är - bortsett från barnen - de grupper som har den genomsnittligt längsta tv-tittartiden; de visar sig här också vara storkonsumenter av populärpress. Likheten mellan dessa två konsumtionsmönster kommer att ytterligare prövas i ett senare avsnitt. Samtidigt bör framhållas att tabell 12 delvis är baserad på mycket få personer. Resultaten måste därför prövas ytterligare genom 1981 års Mediebarometer innan de kan bilda underlag för säkrare bedömningar om läsintensiteten för populärpress.

Ett annat sätt att belysa förhållandet mellan utgivningsdag och läsning är att studera det genomsnittligt lästa antalet populärtidningar per veckodag. Även här är dock antalet personer få för att tillåta en säker bedömning. Antalet lästa tidningar per veckodag ligger emellertid högst i början av veckan, särskilt tisdagen, och på söndag. Möjligen kan det större antalet under veckans första del vara en

konsekvens av att måndag är den stora utgivningsdagen. Söndagssiffran måste i så fall ha en annan förklaring, möjligen tillgången på tid för läsning.

Lästiden för populärpress redovisas i tabell 13. Den anger procenttal för läsare i olika grupper. Till skillnad från dagstidningsfrågorna är det lägsta tidsintervallet upp till 30 minuter. Medelvärdena för lästid är därmed inte jämförbara med dem för morgon- och kvällspress och har därför i tabellen satts inom parentes.

Bland populärpressläsarna en genomsnittlig dag läser ca 45 procent tidningen eller tidningarna under mindre än 30 minuter; närmare 50 procent läser mellan en halv och en timme och ytterligare nästan 10 procent läser mer än en timme. Det relativt grovt beräknade genomsnittet ligger på 35 minuters läsning

TABELL 13 Tid för veckotidningsläsning bland läsare, okt 1980 (procent)

Lästid minuter	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
-30	44	53	39	72	45	48	40	23	37	38	(61)
31-60	48	40	53	25	52	46	51	60	52	57	(35)
61-	8	7	8	3	2	6	9	17	11	5	(4)
Totalt	100	100	100	100	99	100	100	100	100	100	(100)
Genomsnittlig lästid	(35,4)	(32,0)	(36,5)	(24,8)	(32,4)	(33,4)	(37,4)	(45,6)	(38,8)	(35,8)	(28,7)
N	254	87	168	31	44	67	67	47	41	59	23

Anm: De genomsnittliga lästiderna är beräknade på mittvärdet i respektive intervall - det högsta dock beräknat på det lägsta värdet i högsta intervallet i rådata:120 mi

Av de redovisade läsargrupperna finns största antalet "långtidsläsare" bland kvinnor (61 procent), i de två äldsta åldersgrupperna (60 respektive 77 procent) samt bland låg- och mellanutbildade (63 och 62 procent). Typiskt är att även i detta tredje mått på lästid förklarar åldersfaktorn mest. Det finns också en likhet med kvällspressläsningen - de lågutbildades relativt långa lästid.

Liksom i fråga om antalet lästa tidningar kan lästiden studeras över undersökningsveckans dagar. Med reservation för det begränsade antalet svarspersoner per dag så ger lästiderna inget entydigt mönster. Särskilt högt ligger lästiden på lördag, fredag och måndag i nämnd ordning. Skillnaderna är emellertid små och kan bero på rena slumpfaktorer. Populärtidningsläsningen visar sig således en genomsnittlig dag ligga på ca 25 procent av allmänheten. Den högsta exponeringen ligger i början av veckan. Antalet lästa tidningar är drygt en och ca 55 procent av läsarna ägnar populärpressen mer än 30 minuter per dag.

Tidskriftspressen

Medan det i Sverige finns ca 50 populärtidningar av någorlunda storlek är antalet tidskrifter fler än 2 000. Tidskriftskategorin är dessutom ytterst heterogen. Mot denna bakgrund är det svårt att genom en enskild intervjufråga täcka hela fältet och få en rättvisande bild av läsningen i sin helhet.

För att i någon mån komma till rätta med det svåröverskådliga området gavs i den aktuella intervjufrågan vissa exemplifieringar av större tidskriftsgrupper. Det talades om "tidskrifter utgivna av organisationer, t ex fackliga tidningar och andra medlemstidningar", och om "månadstidningar och facktidskrifter". (Jfr sid 35f)

Andelen som en genomsnittlig dag tar del av en eller flera tidskrifter visade sig vara 22 procent. Det kan diskuteras om siffran skall uppfattas som hög eller låg. Med hänsyn till det stora antalet tidskrifter inom denna grupp kan andelen förefalla låg - den är ungefär densamma som för populärpress. Å andra sidan är utgivningstätheten för tidskriftspressen betydligt lägre - i genomsnitt 9 nummer per år jämfört med 19 för populärpressen. För de största tidningarna inom varje kategori är dock utgivningen betydligt tätare. Upplagorna för tidskriftspressen är också totalt sett förhållandevis låga (DsFi 1976:7).

Med hänsyn till de givna förutsättningarna tycks 22 procents daglig läsning vara relativt rimligt. Med tanke på att det sannolikt finns minnesfel inbyggda i svaren (jfr Weibull 1978) är det mycket som talar för att siffran på tidskriftsläsning snarast bör betraktas som en minimisiffra.

Tidskrifternas spridning bland olika grupper av människor framgår av tabell 14. Denna visar sig på en rad punkter vara en spegelvändning av motsvarande tabell för populärpressen (tabell 11). Exempelvis visar sig män ha högre tidskriftsläsning än kvinnor - 27 i förhållande till 16 procent. Tidskriftsläsningen är högst i de aktiva åldrarna. Den största skillnaden framträder emellertid mellan utbildningsgrupperna. Bland de högutbildade är tidskriftsläsningen närmare 50 procent - i jämförelse med 15 procent bland de lågutbildade.

Tidskriftsläsningen bland de högutbildade torde i stor utsträckning vara en fråga om facktidskrifter. Tidigare undersökningar har också visat utbildningsfaktorns betydelse för tidskriftsläsning (Weibull 1976:A). Intressant är att detta även gäller organisationstidskrifter. Detta bör emellertid relateras till det faktum att utbildning också har samband med organisationsmedlemskap.

TABELL 14 Exponering för tidskrifter, okt 1980 (procent)

Antal lästa tidskrifter	Totalt	Kön		Alder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Ingen	78	73	84	90	81	73	74	89	85	75	5
En	17	21	14	8	16	21	20	11	13	19	3
Två	2	3	1	1	2	3	4	1	1	3	0
Tre eller fler	2	3	1	1	1	3	2	--	0	2	0
Totalt	99	100	100	100	100	100	100	101	99	99	100
N	1 104	543	561	111	178	355	292	168	544	294	156

Totalintrycket av jämförelsen mellan tabell 11 och tabell 14 är en stark social skiktning i läsningen av icke-dagliga tidningar. Kvinnor, yngre och äldre samt lågutbildade läser genomsnittligt flest populärtidningar. Män, medelålders och högutbildade läser i större utsträckning tidskriftspress.

I motsats till populärpressen utmärks inte tidskriftspressen av några dominerande utgivningsdagar. Veckodagsvariationen för tidskrifter är inte heller särskilt markerad (tabell 15). Visserligen finns det en toppnotering på 32 procent och en bottennotering på 16 procent. Den senare ligger på söndagen och den förra på tisdagen. Den lägre söndagsexponeringen kan möjligen antyda att tidskriftsläsning kan ingå i arbetet för de högutbildade. Förklaringen är dock ännu så länge ytterst spekulativ - och förklarar inte det höga värdet på tisdag. Först efter några års mätningar kan det vara möjligt att uttala sig om eventuell förekomst av ett veckomönster i tidskriftsexponeringen.

TABELL 15 Andelen tidskriftsläsare per veckodag (procent)

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
	26	32	21	26	24	25	16
N	128	126	131	132	125	134	130

Det genomsnittliga antalet lästa tidskrifter ligger på ca 1,3 (tabell 16). Antalet är något högre än för populärpressen. Andelen som läser två tidskrifter eller fler är dock densamma, eller 4 procent. I likhet med redovisningen för populärpress har genomsnittsantalet tidskrifter redovisats för samtliga grupper i en särskild tabell (tabell 16) Högutbildningsgruppens breda konsumtion framträder med genomsnittsantalet 1,43 tidskrifter per läsare en genomsnittsdag - 15 procent i gruppen läser två eller fler tidskrifter. Mer anmärkningsvärt är åldersgruppen 45-54 år med 1,47. Möjligen kan det relativt begränsade antalet personer i gruppen betyda att slumpen spelat in.

TABELL 16 Det genomsnittliga antalet lästa tidskrifter bland tidskriftsläsare 15-70 år okt 1980

	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	15-24	25-34	35-44	45-54	55-64	L	M	H
Genomsnittsan- antal	1,29	1,34	1,21	1,21	1,39	1,24	1,47	1,18	1,15	1,31	1,43
N	219	135	84	34	59	38	38	39	75	71	72

Anm: Medelvärdet har beräknats så att kategorin "tre eller fler" vägts in med enbart värdet 3

I jämförelse med populärpressen är genomsnittsantalet lästa exemplar större i nästan samtliga grupper av läsare. Enda avvikelserna noteras för den äldsta åldersgruppen och de lågutbildade, där populärtidningsläsningen är mer omfattande. Det är också i dessa grupper som andelen populärpressläsare är markant högre än andelen tidskriftsläsare. Utan tillgång till kompletterande bakgrundsdata är det svårt att ge några entydiga förklaringar till läsmönstren. Det förefaller dock rimligt att anta att tidskriftsläsning - särskilt antalet lästa exemplar - är mer anknuten till den enskildes yrkesverksamhet än till speciella intressen. Det är då relativt naturligt att män, aktiva åldrar och högutbildade redovisar ett större antal tidskrifter.

Tiden för tidskriftsläsning är i stort sett densamma eller något kortare än som kunde iakttas för populärpressen. Den som läst minst en tidskrift en genomsnittlig dag har ägnat läsningen ca 30 minuter. Andelen som har läst tidskrifter mer än 30 minuter är i genomsnitt ca 45 procent. "Långtidsläsarna" - i detta fall 60 minuter eller mer - är klart högst i den näst yngsta åldersgruppen och bland de högutbildade - eller närmare 20 procent. De angivna genomsnittstalen är - i likhet med tidigare redovisningar - mycket osäkra. De visar på en förhållandevis stor samling kring medelvärdet. Enbart den högutbildade gruppen har en något längre lästid - eller 34 minuter. Detaljredovisning finns i tabell 17.

TABELL 17 Lästid för tidskriftspress. Andel som läser tidskrifter inom olika tidsintervall samt beräknade genomsnitt, okt 1980 (procent)

Lästid minuter	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-	L	M	H
-30	54	46	68	(55)	56	58	53	(42)	58	60	45
31-60	37	43	26	(45)	26	36	39	(42)	35	38	37
61-	9	11	5	--	18	6	8	(16)	7	3	18
Totalt	100	100	99	(100)	100	100	100	(100)	100	101	100
Genomsnittstid	(33,2)	(36,9)	(27,2)	---	(36,2)	(30,5)	(33,6)	---	(31,3)	(28,3)	(40,7)
N	237	145	92	11	34	97	76	19	81	72	73

Anm: Se tabell 13

En annan intressant iakttagelse i fråga om lästid är att tidskriftskategorin är den enda pressmediegrupp där det inte framträder något entydigt samband mellan ålder och lästid. Både yngre och äldre tidskriftsläsare ägnar ungefär lika lång tid åt läsningen.

Även om genomsnittstalen för lästid är osäkra så kan de dock jämföras med motsvarande siffror för populärpress (tabell 13). Det visar sig att populärpresstiden ligger klart högre för kvinnor - 34,5 minuter i jämförelse med 24,9 minuter och för lågutbildade (35,6 respektive 28,7 minuter). Bland män och högutbildade är tiden för tidskriftsläsning något längre.

Tidsjämförelserna mellan populär- och tidskriftspress kan ge upphov till många spekulationer. En första synpunkt är den förhållandevis långa lästiden för båda grupperna. Till en del förklaras detta av att siffrorna gäller läsare och att det här - i motsats till morgonpressen - är fråga om personer som aktivt valt att ta del av en tidning. De utgör en förhållandevis liten andel av totalbefolkningen men ägnar sitt medium en relativt lång tid.

En andra observation är den tidigare påtalade sociala skiktningen mellan de två grupperna. Denna har tidigare uppmärksammats men blir särskilt påtaglig då tidsfaktorn vägs

in. Medan morgontidningsläsare väljer inom sin tidning efter intresse väljer de som vill ha ytterligare att läsa mellan olika publikationer. De faktorer som styr valet förefaller i stor utsträckning vara egenskaper som har att göra med läsarens yrkesposition och samhällsaktivitet. I brist på relevanta bakgrundsvariabler får detta emellertid stanna vid en spekulation, vilken dock har stöd i tidigare studier (Weibull 1976).

V RADIO OCH TV

Andelen som regelbundet lyssnar på radio 1980 ligger på ca 70 procent. I jämförelse med 1979 finns en tendens till nedgång i lyssnandet. Det totala lyssnarmönstret inom olika grupper är dock i huvudsak detsamma som tidigare. Lågkonsumenterna finner vi bland de yngsta och högkonsumenterna bland de äldsta. Utbildningsgrupperna uppvisar förhållandevis små skillnader. Mellan mätningarna 1979 och 1980 kan emellertid iakttas en säkerställd nedgång bland de lågutbildade.

Tv-tittandet ligger i stort sett på samma nivå 1979 och 1980. Den genomsnittliga tittarandelen ligger på ca 80 procent. Högkonsumentgrupper är de yngsta och de äldre. Lågutbildade tittar mer än högutbildade. Överlag finns en tendens till uppgång i tittarandelar. Ingen av ökningarna kan emellertid säkerställas.

Detaljuppgifter om hur radiolyssnandet och tv-tittandet fördelar sig i olika grupper finns i bilaga 1.

I 1979 års Mediebarometer saknades direkta jämförelser mellan pressmedier och radio-tv för undersökningsveckan. Orsaken var att de regelbundna publikmätningarna för dessa medier ger större säkerhet och att det därför inte ansågs nödvändigt att studera dessa medier speciellt den undersökta veckan. Mot bakgrund av intresset att kunna göra direkta jämförelser insamlades 1980 särskilda data för radio- och tv-konsumtion samma vecka.

I det följande skall radio- och tv-konsumtionen för den undersökta veckan redovisas. Syftet är inte att söka ge någon bild av radio och tv i allmänhet. Avsikten är enbart att presentera en bakgrund till de senare jämförelserna med dagspress, populär- och tidskriftspress.

Radio

Den totala radiokonsumtionen den första oktoberveckan 1980 låg i genomsnitt på ca 75 procent per dag. Siffran avser åldersgruppen 9-79 år (tabell 18). I jämförelse med den mer omfattande radiomätningen från 1980 ligger oktoberveckan förhållandevis högt. Det längre genomsnittet visar på ca 70 procent radiolyssnare (jfr bilaga 1). Den högre siffran för undersökningsveckan är särskilt framträdande bland medelålders och bland lågutbildade.

I jämförelse med den längre mätperioden ligger radiolyssnandet på i stort sett samma nivå. Det samma gäller publikmönstret. Andelen radiolyssnare ökar något med ålder. I övrigt är lyssnarandelarna ungefär desamma i olika befolkningsgrupper. Den redovisade oktoberveckan uppvisar samtidigt anmärkningsvärt höga andelar för medelålders och lågutbildade.

TABELL 18 Radiokonsumtionen. Andel radiolyssnare totalt samt andelen för lokalradio okt 1980 (procent)

	Totalt	Kön		Ålder					Utbildning		
		M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	L	M	H
Radio tot	75	74	76	52	66	83	76	79	78	78	73
Lokalradio	41	41	41	23	30	46	45	46	47	41	31
Andel lokalradio x)	55	55	54	44	45	55	59	58	60	53	42
N	1 052	521	531	101	172	342	279	158	514	283	153

x) Av radiolyssnarna

I jämförelse med den längre mätperioden ligger radiolyssnandet på i stort sett samma nivå. Detsamma gäller publikmönstret. Andelen radiolyssnare ökar något med ålder. I övrigt är lyssnarandelarna ungefär desamma i olika befolkningsgrupper. Den redovisade oktoberveckan uppvisar samtidigt anmärkningsvärt höga andelar för medelålders och lågutbildade personer. Skillnaderna är emellertid inte större än att veckan kan betecknas som relativt normal.

I tabell 18 finns även lokalradiolyssnandet med. Frågan om lokalradiolyssnande ställdes till dem som uppgivit sig lyssna till radio. I tabellen kan därför redovisas både andelen lokalradiolyssnare totalt samt i förhållande till dem som överhuvudtaget lyssnat på radio samma dag.

Lokalradiolyssnandet ligger i genomsnitt på 41 procent. Även om frågan som användes är något osäker - det frågades inte efter namnet på lokalradiostationen inom området utan enbart efter "lokalradion" - så ger den i huvudsak samma siffra som mer detaljerade studier (Nilsson-Nordström 1978-79). Inte heller här varierar siffrorna i betydande utsträckning mellan olika grupper av människor. De yngsta och de högutbildade avviker dock genom förhållandevis lågt lokalradiolyssnande medan de äldre har den klart största lyssnarandelen. Också de senare lyssnarmönstren är i stort de som kunde förväntas med hänsyn till andra undersökningar.

Procenttalet för lokalradiolyssnare av radiolyssnare avser att ge en uppfattning om hur stor roll lokalradiolyssnandet spelar i det totala radiolyssnandet. En siffra på 100 procent skulle här visa att samtliga personer som lyssnat på radio en dag skulle ha lyssnat på lokalradio. Detta skulle t ex kunna gälla inom någon lyssnargrupp. Vad tabell 19 visar är att lokalradiolyssnandets andel är förhållandevis jämn mellan olika grupper. Något mer än hälften av dem som lyssnar på radio en dag hör lokalradio. Andelarna är högst bland de äldsta och de lågutbildade.

Radiolyssnadet ligger relativt jämnt fördelat över veckan (tabell 19). Den nedgång på lördag och söndag som brukar iakttas i de flesta radioundersökningar kan inte återfinnas här. Till en del torde detta vara en följd av att det fortfarande är något av sommarhalvår, vilket innebär ett något högre helglyssnade för radio. Detta torde också vara en av orsakerna till det överlag höga radiolyssnande som påvisats i det föregående.

Lokalradiolyssnandet uppvisar en klart tydligare veckovariation än radion i sin helhet. På lördag och söndag halveras andelen lyssnare. Förklaringen ligger här huvudsakligen i det faktum att lokalradion dessa dagar har en väsentligt mindre sändningstid.

TABELL 19 Dagligt radiolyssnande. Andel av allmänheten som respektive dag lyssnat till radio respektive lokalradio, okt 1980 (procent)

	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
Radio	76	79	81	73	80	78	75
Lokalradio	45	55	52	42	47	26	28
N	128	126	131	132	125	134	130

Tiden för radiolyssnande ligger i genomsnitt på närmare två timmar. Ca hälften av lyssnarna har hört på radio mer än två timmer. På nytt visar sig att det är de äldre och de lågutbildade som har längst lyssnartid - bland pensionärerna har nästan 2/3 haft på sin radio mer än två timmar.

Tidsmåtten som finns redovisade i bilaga 1 avser den större radiomätningen 1980. Allt pekar emellertid på att de inte i någon större utsträckning avviker under den undersökta veckan. I sammanhanget skall emellertid framhållas att enbart en mindre del av lyssnartiden kan betraktas som aktivt lyssnande. Siffror från 1979/80 visar att enbart ca 10 procent av P3-lyssnandet innebär att man uppmärksamt hör på radion (Några fakta 1980).

Översikten av radiolyssnandet visar således på en hög konsumtionsnivå under den undersökta veckan. Till stor del sammanhänger detta med att särskilt veckoslutspubliken är större än för ett årsgenomsnitt. Siffrorna skiljer sig emellertid mycket lite från ett genomsnitt: personer som är äldre och som har en kortare utbildning är högkonsumenterna på radio både beträffande andel exponerande och lyssnartid. Bilden är i det närmaste exakt densamma som kunde iakttas 1979.

Tv

Tv-konsumtionen är i stor utsträckning underkastad säsongvariationer. Genomsnittstiden för tv-tittande är på vintern ca två timmar medan den på sommaren ligger på omkring en timme (Hadenius-Weibull 1980). Också den totala exponeringen är något lägre sommartid. Mot denna bakgrund är det rimligt att förvänta att siffrorna för en oktobervecka ligger någonstans mellan dessa ytterligheter.

Förväntningarna bekräftas i huvudsak. Av tabell 20 framgår att 75 procent av allmänheten mellan 9 och 79 år tittat på tv en genomsnittlig dag den undersökta veckan. Genomsnittstiden för tittandet är 95 minuter - eller ungefär en och en halv timme. Jämfört med den större tv-publikmätning som ägde rum under 1980 ligger siffrorna för oktober något under genomsnittet både i publikandel (jfr bilaga 1) och tittartid. Skillnaderna är emellertid inte större än att oktoberveckan kan betraktas som en normal tv-vecka.

TABELL 20 Tv-tittande under undersökningsveckan, okt 1980 (procent)

	Totalt 9-79 år	Män	Kvinnor	Utsnitt 15-70 år
Tittat				
i procent	75 %	77 %	74 %	75 %
i minuter	95	105	86	95
i procent av utbudet	11 %	12 %	10 %	11 %
N	1 052	521	531	898

Siffrorna för procent av utbudet visar hur stor andel av den totala sändningstiden som genomsnittspersonen utnyttjade.¹⁾ Tabell 20 redovisar också mäns och kvinnors tv-konsumtion undersökningsveckan. Män visar sig där både ha större andel tittare och titta längre tid. Detta publikmönster är detsamma som brukar iakttas i de flesta studier av tv-publiken. Resultatet bekräftar att det rör sig om en förhållandevis vanlig vecka. Intressant är emellertid att notera att utsnittet av publikgruppen 15-70 år inte förändrar tittarsiffrorna. Med hänsyn till barnens och de äldres höga konsumtion kunde förmodats att både publikandel och tittartid skulle ligga lägre i utsnittet. Barnens högre konsumtion tycks den undersökta veckan kompenseras av en lägre konsumtion bland de äldre.

En översikt av tv-tittandets fördelning över veckan visar ett ofta iakttaget mönster: både publikandel och tittartid ökar vid veckoslutet (tabell 21). Tittartiden ökar med mellan 50 och 75 procent. Särskilt lördagen har höga siffror med 2 timmar och 15 minuter i genomsnitt. En genomgång av veckans tv-program ger ett intryck av ett förhållandevis "vanligt" programutbud. Inga särskilda extrasändningar, t ex sport, påverkar tittarsiffrorna.

I tabell 21 finns tittarsiffrorna redovisade också för publikutsnittet 15-70 år. På nytt är likheterna med totalpubliken påfallande. Tittarandelen är emellertid lägre än för totalpubliken under arbetsdagarna. På lördag och söndag går den dock över 9-79-åringarnas. Tittartiden är ungefär densamma i båda grupperna.

1) Observera att det inte är teoretiskt möjligt att nå upp till 100 procent eftersom huvuddelen av programmen går samtidigt som andra program.

TABELL 21 Tv-konsumtionen per veckodag, okt 1980

Aldersintervall	Mått	Måndag	Tisdag	Onsdag	Torsdag	Fredag	Lördag	Söndag
9-79 år	Andel tittare	77 %	74 %	74 %	70 %	74 %	79 %	80 %
	Minuter	75	84	79	77	97	135	118
15-70 år	Andel tittare	75 %	72 %	73 %	68 %	73 %	80 %	82 %
	Minuter	76	84	82	74	93	135	120
9-79 år	N	157	154	161	165	156	170	162
15-70 år	N	127	125	130	130	124	133	129

Tv-publiken under den undersökta veckan ligger på 75 procent av allmänheten. Siffran är något lägre än för en genomsnittsvecka. Också tittartiden är något kortare. Tyngdpunkten i tittandet ligger på veckoslutet. I jämförelse med 1979 kan iakttas enbart små skillnader. För den längre mätperioden finns en tendens till ökat tittande. Ökningen är emellertid inte statistiskt säkerställd (jfr bilaga 1).

Både radio- och tv-konsumtionen under den studerade veckan förefaller vara ungefär den normala. Radion ligger dock något över och tv något under genomsnittet för 1980. Till stor del kan detta tillskrivas det faktum att veckan närmast är en av de sista på "sommarhalvåret". I det följande skall nu samtliga medier jämföras något mer systematiskt vad gäller andelen användare.

VI MEDIEJÄMFÖRELSER

I det föregående har gjorts en karakteristik medium för medium. Här skall nu ges en jämförande beskrivning. Underlaget är i huvudsak samma siffror som tidigare men redovisningen sker här i syfte att se hur medierna når ut i olika grupper av befolkningen; samt vilka skillnader som finns mellan 1979 och 1980.

VI.1 Total exponering

När det gäller den totala publikandelen ligger de tre stora medierna morgonpress, radio och tv i stort sett på samma nivå. Samtliga tre medier har siffror på ca 75 procent den undersökta veckan (tabell 22).

I jämförelse med föregående år innebär resultatet en viss utjämning mellan de tre medierna. Samtidigt måste understrykas att siffrorna för 1979 gav radio- och tv-siffror för en längre undersökningsperiod än den aktuella veckan (se ovan sid 46). Mycket talar för att den skillnad som iaktogs 1979 snarast var fiktiv. Också 1980 skulle en jämförelse med den mer omfattande radio-tv-mätningen givit tv högre och radio lägre siffror.

TABELL 22 Exponering för olika medier en genomsnittlig dag, okt 1980 (procent)

Konsumtion	Aldersintervall 9-79 år						Aldersintervall 15-70 år					
	Morgonpress	Kvällspress	Populärpress	Tidskriftspress	Radio	Tv	Morgonpress	Kvällspress	Populärpress	Tidskriftspress	Radio	T
Tar del av	74	39	23	22	75	75	77	43	23	24	78	7
Tar ej del av	26	61	77	78	25	25	23	57	77	76	22	2
Totalt	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	10
N	1 125						89					

Tabell 22 redovisar också utsnittet 15-70 år av den totala publiken. Inom detta visar sig något högre publikandelar för morgonpress och radio medan tv ligger på samma nivå. Bilden är i stort densamma som observerades 1979.

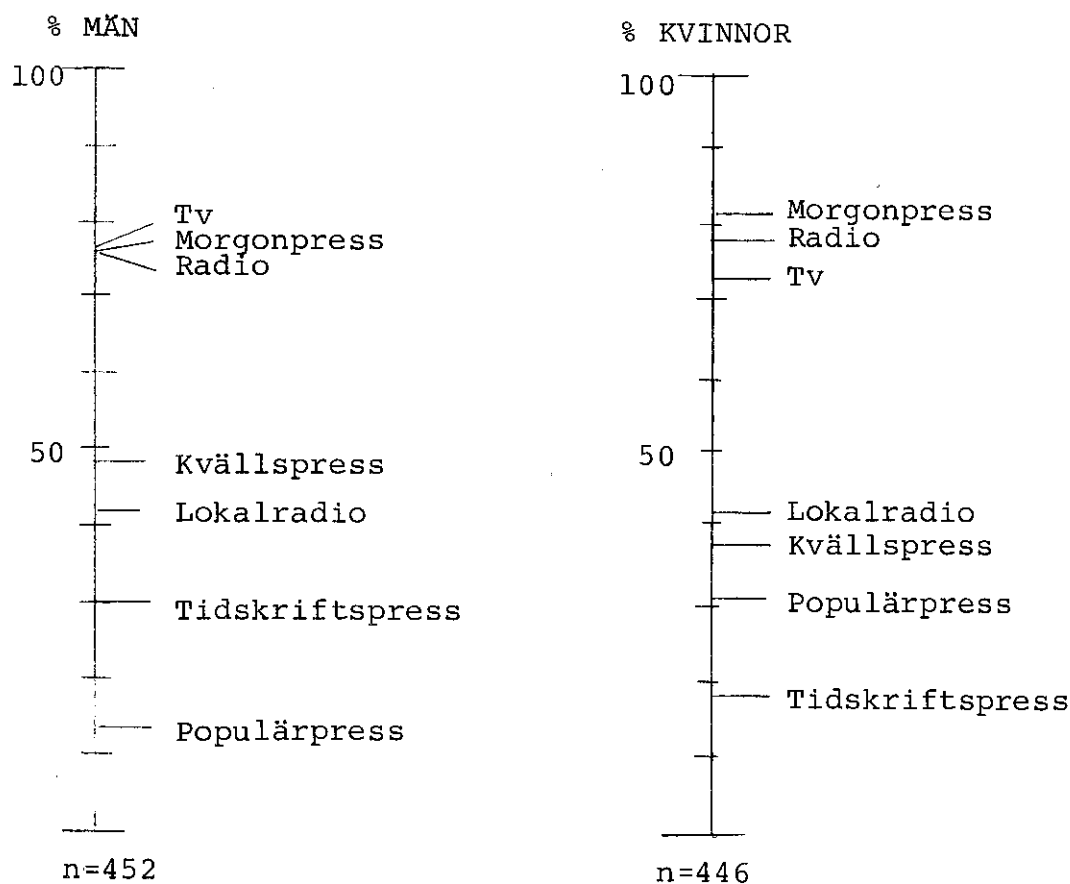
Kvällspress samt populär- och tidskriftspress ligger på mellan 20 och 50 procent. Kvällspressens publikandel påverkas relativt mer av publikens ålderssammansättning. Dessa medier ligger emellertid långt under exponeringen för morgonpress, radio och tv.

VI.2 Gruppers exponering

I 1979 års Mediebarometer gjordes en sammanställning av publikandelar för olika medier i olika grupper av befolkningen. Samma översikt kommer här att redovisas. I denna ingår också tre medier som ej fanns med 1979: lokalradio, populärpress och tidskrifter. I motsats till föregående år görs 1980 en grafisk presentation, vilken avser att ge en något åskådligare bild av publikandelarna.

Män-kvinnor. Mäns och kvinnors mediekonsumtion har i den allmänna översikten visat sig vara relativt likartad. Den jämförelse som redovisas i figur 7 bekräftar i stort sett detta. Tv, morgonpress och radio ligger högt i båda grupperna, medan övriga medier har andelar på under 50 procent.

FIGUR 7 Mäns och kvinnors mediekonsumtion. Andel bland män och kvinnor som exponerat sig för olika medier, okt 1980 (procent)

Anm: 15-70 år

En närmare jämförelse mellan män och kvinnor visar emellertid på några skillnader av intresse. För det första ligger tv-exponeringen lägre och morgontidningsläsningen högre bland kvinnorna. Bland männen ligger kvälls- och tidskriftspress påtagligt högre än bland kvinnorna där i stället populärpressen har högre siffror.

Inga av resultaten ger något egentligt nytillskott i kunskapen om massmediekonsumtionen för män och kvinnor. I jämförelse med 1979 finns inte heller några avgörande skillnader. På samma sätt som tidigare konstaterats får den typ av skala som här redovisats sitt egentliga intresse då ytterligare mätpunkter kommit till.

Ålder. Ett huvudresultat av 1979 års studier av mediekonsumtion var iakttagelsen att undersökningsurvalets ålderssammansättning hade stor betydelse för den iakttagna exponeringsnivån hos enskilda medier. Rangordningen mellan morgonpress, radio och tv kom att variera om urvalet var 9-79 år respektive 15-70 år. Samma observation kan göras för 1980 - samtidigt tycks åldersfaktorn, som framgått av det föregående, inte ha riktigt lika stor betydelse 1980.

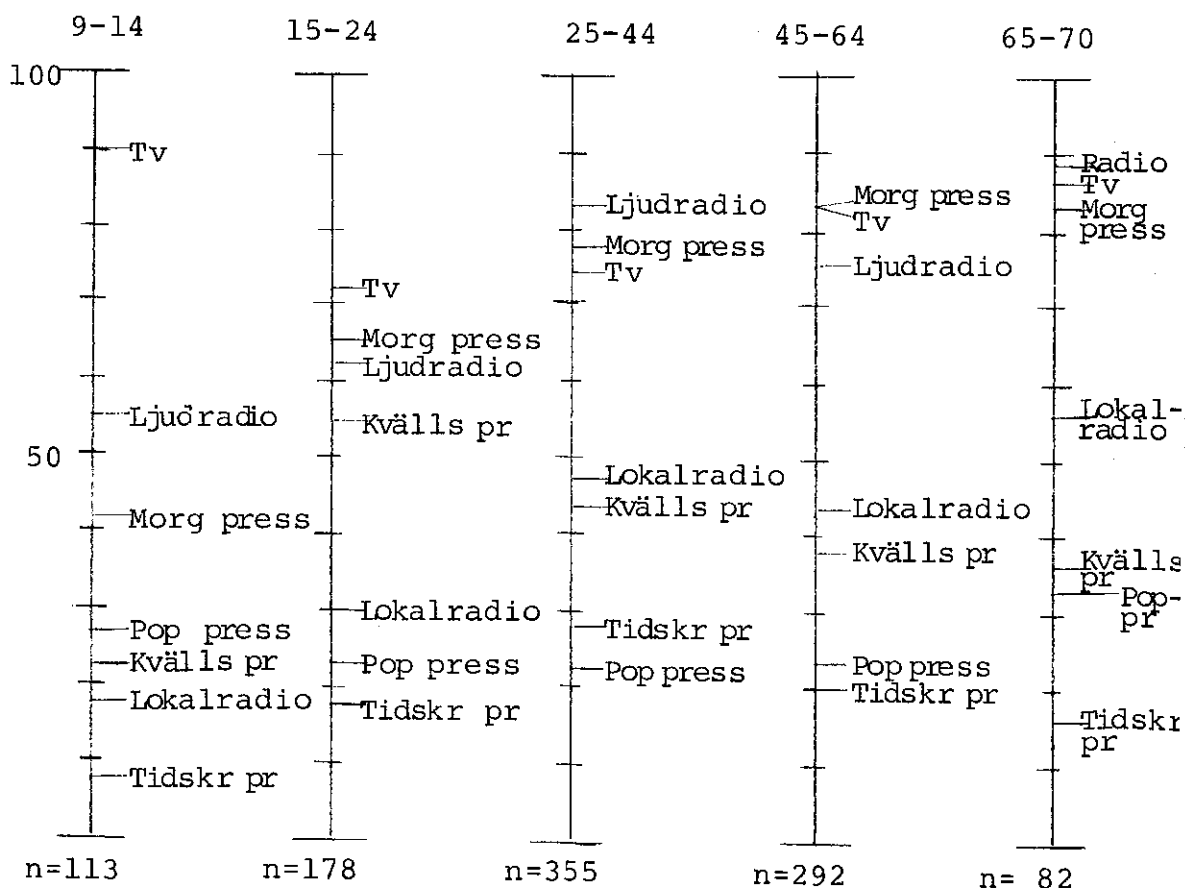
Ett försök att systematiskt redovisa åldersgruppernas exponering för enskilda medier visar emellertid även för 1980 mycket stora skillnader (figur 8). I den yngsta gruppen dominerar tv totalt. Radion och morgontidningen ligger där kring 50 procent. Med ökande ålder får morgontidningen allt större betydelse. Tv håller också sin ställning bortsett från en nedgång i ungdomsgruppen. Radion följer i stort morgonpressen. Det senare gäller också lokalradion - fast på en betydligt blygsammare nivå.

Kvällspressen har sin topp i ungdomsgruppen där den tävlar med morgontidningarna, radio och tv i exponeringsprocent. Andelen kvällstidningsläsare sjunker därefter sakta. Tidskriftspressen ligger lågt i alla grupper med visst undantag för personer i medelåldern. Populärpressläsningen ligger förhållandevis lågt i alla åldersgrupper. Bland de yngsta har den sin relativt starkaste ställning som fjärde medium i rangordning.

Det mönster som framträder antyder förekomsten av "mediegenerationer". Den livssituation som förekommer i olika ålder påverkar människors medieval. Dessa tendenser bekräftar tidigare bedömningar. De skillnader som kan iakttas i jämförelse med 1979 är marginella. Populärpressen har rasat nästan 15 procentenheter i den yngsta åldersgruppen. I ungdomsgruppen finns en nedgång för samtliga medier utom kvällspress. Nedgången är dock störst för morgonpress. Bland pensionärerna har kvällspressen fått vidkännas en kraftig minskning. I övrigt noteras mindre upp- och nedgångar inom samtliga grupper.

De skillnader som finns mellan 1979 och 1980 kan inte läggas till grund för diskussioner om eventuella trender. Kommande siffror får verifiera eller falsifiera antagandena.

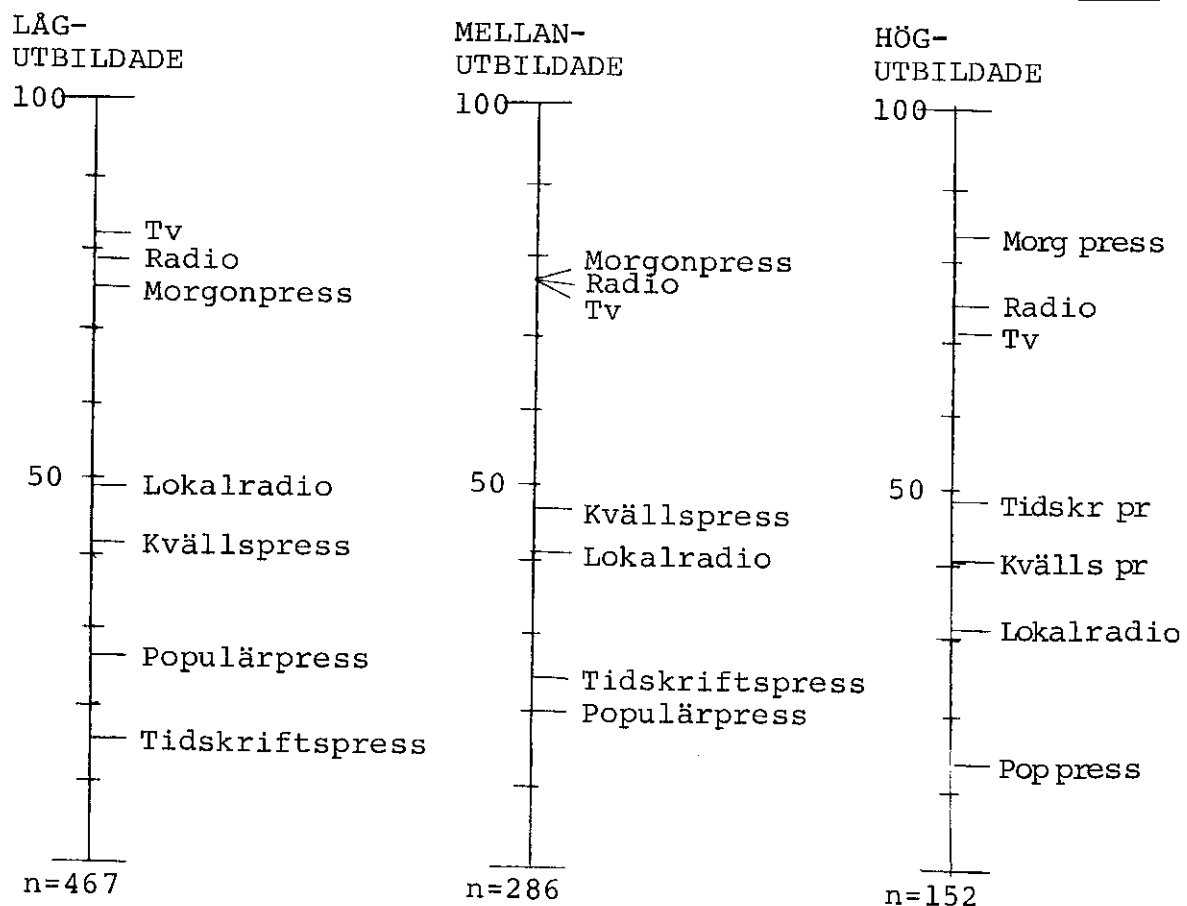
FIGUR 8 Alder och exponering. Andelen i olika åldersgrupper som exponerat sig för olika medier, okt 1980 (procent)

Utbildning. Den tredje bakgrundsfaktorn som skall redovisas är utbildning. 1979 års siffror visade på morgontidningarnas starkare ställning bland de högutbildade och tv-konsumtionen större omfattning bland de lågutbildade. 1980 är bilden densamma (figur 10). Rangordningen för de tre dominerande medierna är i stort densamma inom varje utbildningsgrupp.

De nya medier som kommit in i 1980 års mätning skiljer sig relativt mycket åt i de olika utbildningsgrupperna. Populärpressen har sin starkaste ställning bland de lågutbildade, även om den också där kommer förhållandevis lågt. Lokalradion har sin största publikandel bland de lågutbildade; den kommer där på fjärde plats - medan den kommer näst lägst bland de högutbildade. Motsatt mönster gäller för tidskriftspresen: bland de lågutbildade ligger denna lägst medan den bland de högutbildade återfinns på fjärde plats, efter de tre dominerande medierna.

FIGUR 9 Utbildning och exponering. Andel av olika utbildningsgrupper som exponerar sig för olika medier, okt 1980 (procent)

Anm: Åldersintervall 15-70 år

Huvudmönstret är att de tryckta informationsmedierna har störst intresse bland de högutbildade medan etermedier och underhållningsmedier kommer bättre ut bland de lågutbildade. Denna differentiering stämmer helt med tidigare iakttagelser om mediekonsumtionen i olika utbildningsgrupper.

VI.3 Veckodagsexponering

Mediekonsumtionens variationer över veckan har tidigare presenterats för enskilda medier. Figur 11 skall därför enbart uppfattas som en sammanfattande presentation av dagsvariationen. Det skall utgöra utgångspunkten för några kommentarer till den på grundval av 1979 års mätning framförda hypotesen om mediernas jämna exponering.

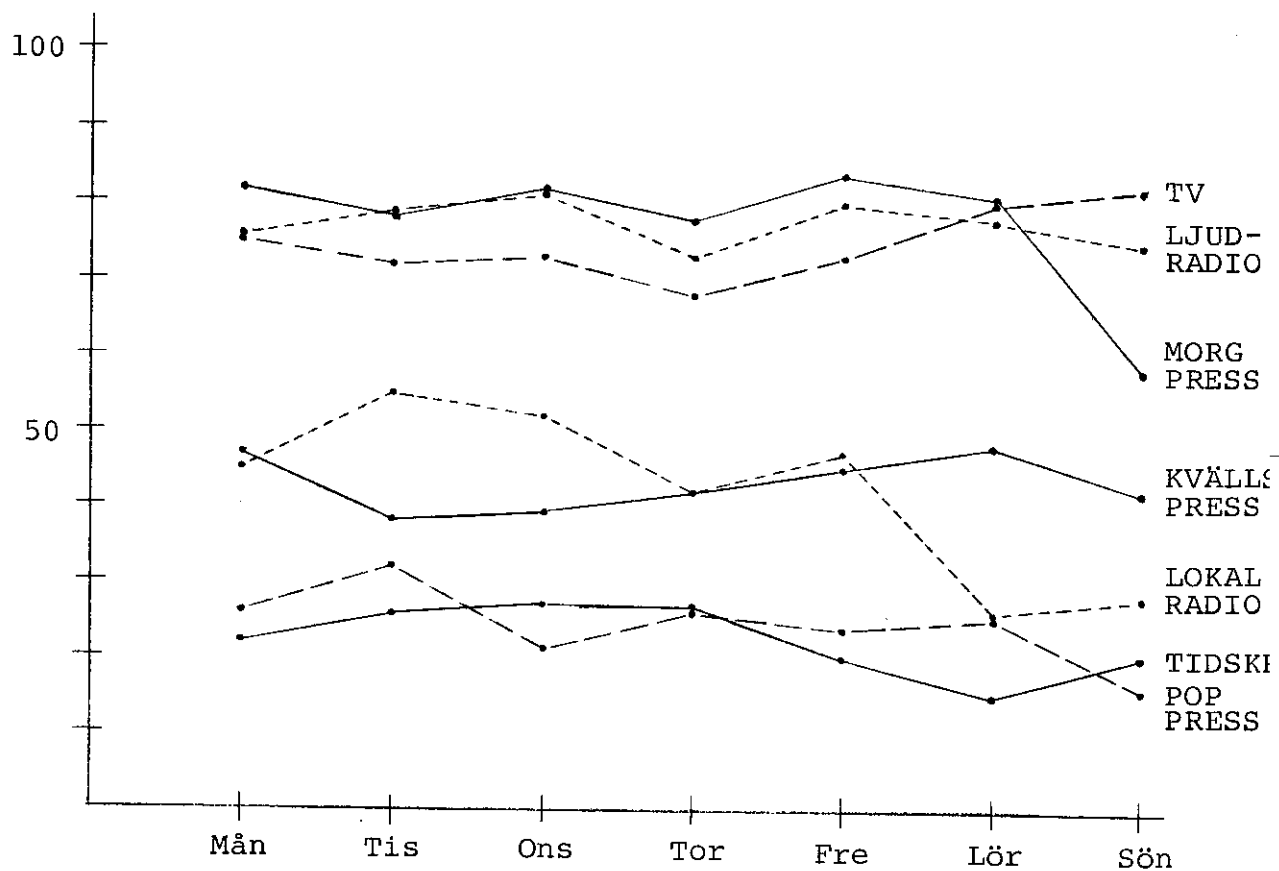
Det första som kan observeras i figur 11 är att de "tre stora" medierna håller sin dominerande ställning under hela undersökningsveckan. Inte ens morgonpressens kraftiga nedgång på söndagar äventyrar de tre mediernas ledande position. Samtliga dagar ligger de på mellan 70 och 80 procent av publiken - undantaget är då morgontidningsexponeringen på söndag.

Också för övriga medier finns en hög grad av stabilitet i publikexponering. Kvällspressen har en uppgång i slutet av veckan medan framförallt radion har en nedgång. Populär- och tidskriftspress har på samma sätt en sämre ställning i veckoslutet. I den tidigare diskussionen har påtalats att lokalradions och populärpressens nedgång vid veckoslutet har att göra med dessa mediers struktur - vilket utbud som finns olika dagar. För kvälls- och tidskriftspress torde det vara andra faktorer, främst läsarens situation, som förklarar veckovariationen.

Även om vissa avvikelser på detta sätt kan iakttas är ändå huvudintrycket en anmärkningsvärd stabilitet. Trots att innehållet i medierna skiljer sig dag från dag är ändå publikandelarna i genomsnitt ungefär desamma. Bilden av den "mediestabila" publiken förstärks av de tidigare observationerna om ett relativt fast exponeringsmönster inom olika

köns-, ålders- och utbildningsgrupper. Med den stabilitet som här antyds är det också naturligt att det krävs relativt mycket för att iakttagbara förändringar, t ex över tid, skall uppkomma.

FIGUR 10 Veckodagsvariation för olika medier. Andel av allmänheten som exponerar sig för olika medier på olika veckodagar, okt 1980 (procent)

Anm: Aldersgrupper 15-70 år

VII MEDIEKOMBINATIONER

Mediejämförelserna har sökt ge en översikt över hur exponeringen för olika medier ser ut i olika befolkningsgrupper och under olika dagar. Dessa siffror säger emellertid ingenting om hur människor i verkligheten kombinerar olika medier. I det följande kommer människors kombinationer av olika medier en genomsnittlig dag att belysas. Materialet erbjuder en rad möjligheter till kombinationsanalyser. Med hänsyn till den grundläggande frågeställningen för rapporteringen tas utgångspunkten i morgontidningsläsarnas övriga mediekonsumtion.

VII.1 Allmän exponering

Kumulativiteten i medieexponeringen är en traditionell problemställning. De flesta studier har påvisat att hög konsumtion av ett medium ofta betyder hög konsumtion också av andra medier. Senare har hypotesen modifierats till att i första hand gälla en kumulativitet mellan informationsmedier eller tryckta medier (SOU 1975:78).

De flesta studier av kumulativ mediekonsumtion har byggt på undersökningar av regelbundenheten i konsumtionen. 1979 års Mediebarometer gav möjlighet att studera kumulativiteten en genomsnittlig dag. Resultatet visade där en viss kumulativitet i konsumtionen av morgon- och populär/tidskriftspress. De som en dag läst mer än en morgontidning hade oftare läst också en populärtidning/tidskrift än de som inte läst någon tidning (Weibull 1980A). Något sådant förhållande fanns emellertid inte mellan morgonpress och kvällspress. 1979 års siffror innehöll relativt få mediejämförelser. Som tidigare nämnts fanns inte någon jämförelse med radio och tv och den sammanslagna populär/tidskriftspressgruppen var mycket grov. I tabell 23 finns mer förfinade siffror för 1980. Tabellen redovisar hur personer som skiljer sig åt i morgontidningsläsning tar del av övriga medier. I redovisningen ingår samtliga andra medier för samma vecka. Siffrorna gäller enbart exponering - andelen som en genomsnittlig dag tagit del av respektive medium - och inte omfattningen i konsumtionen.

TABELL 23 Morgontidningsläsarnas övriga mediekonsumtion, okt 1980 (procent)

	Antal lästa morgontidningar			
	Ingen	En	Flera	Totalt
Kvällstidningar	57	39	41	43
Populärtidningar	18	24	22	23
Tidskrifter	16	24	40	24
Lokalradio	35	44	47	42
Ljudradio	74	78	83	77
Tv	72	75	76	75
<hr/>				
Böcker	24	27	35	27
Grammofon	26	25	20	25
Kassetter	38	32	36	34
N	204	595	107	906

Anm: Aldersintervall 15-70 år

Antagandet om kumulativitet i konsumtion bekräftas i första hand för tidskriftspress samt i någon mån för ljudradio och lokalradio. Exponeringen för dessa medier ökar med omfattningen i morgontidningsläsning. Sambandet är svagast för lokalradio där skiljelinjen i första hand går mellan icke-lyssnande och lyssnande; det ökar däremot ytterst blygsamt med antalet lästa morgontidningar.

Tv-konsumtionen är i stort sett densamma oberoende av morgontidningsläsning. Populärtidningsläsningen är högre bland morgontidningsläsare än bland icke-läsare, men bland dem som läser flera morgontidningar är populärtidningsläsningen lägre.

Det mest intressanta mönstret återfinns för relationen mellan morgon- och kvällstidningsläsning. Redan 1979 påvisades att morgonpress och kvällspress inte utmärktes av någon kumulativitet. Tvärtom fanns en antydning att de som en genomsnittlig dag inte läst någon morgontidning oftare än övriga läst någon kvällstidning. Resultatet kunde tolkas som ett uttryck för ett "kompensatoriskt" förhållande mellan medierna: kvällstidningen får en dag ersätta morgontidningen.

Tabell 23 förstärker intrycket från 1979. Andelen kvällstidningsläsare bland dem som en dag inte läst någon morgontidning är väsentligt högre än bland dem som läst en respektive flera morgontidningar. 57 procent av dem som inte läst morgontidningen en bestämd dag har läst en kvällstidning i förhållande till 39 procent bland dem som läst en morgontidning och 41 procent bland dem som läst flera morgontidningar. Motsvarande siffror för 1979 var 51, 38 och 50 procent. Jämförelsen mellan 1979 och 1980 visar således på en ökning i kvällstidningsläsning bland icke-läsare av morgonpress och minskning bland dem som läser flera morgontidningar.

Resultatet är inte statistiskt säkerställt utan måste fortfarande betraktas som en hypotes inför 1981 års undersökning. Om det skulle visa sig hålla ger det emellertid en intressant aspekt på kvällstidningsmarknaden: en större andel av kvällstidningar läses av personer som av olika skäl inte läst någon morgontidning. En rimlig tolkning förefaller vara att den som av något skäl inte läst morgontidningen i alla fall vill ta del av en dagstidning och köper då en kvällstidning. Samtidigt tycks den grupp som läser morgontidningar något mindre intresserad av att också läsa kvällstidningar. På denna punkt kan möjligen kostnadsfrågor komma in i bedömningen.

I tabell 23 har även böcker, grammofon och kassetter tagits in. Dessa medier är närmast med som en kontroll för jämförelsen med 1979. Det visar sig att relationerna mellan dessa och morgontidningsläsningen är i stort desamma båda åren. Jämförelsen med dessa medier visar samtidigt att kassettllyssnandet ökat och bokläsandet minskat bland dem som läser flera morgontidningar. Dessa delvis svårförklarliga förskjutningar kan tjäna som en varning för alltför vidlyftiga tolkningar av jämförelser mellan enbart två år.

VII.2 Vardagsexponering

Mot tabell 23 kan invändas att den omfattar hela undersökningsveckan. Mot bakgrund av resultaten kring veckodagsvariationen kan anföras att lördag och söndag skiljer sig en del från övriga dagar för de flesta medier, särskilt för morgonpressen (nedgång på söndag), lokalradion (nedgång lördag och söndag) och populär-/tidskriftspress. I tabell 24 har därför enbart måndag-fredag tagits fram. Den visar därmed "vardagskombinationerna" av olika medier.

TABELL 24 Mediekombinationer måndag-fredag. Andel av morgontidningsläsare som exponerar sig för andra medier, okt 1980 (procent)

	Antal lästa morgontidningar			
	Ingen	En	Flera	Totalt
Kvällstidningar	78	39	40	45
Populärtidningar	20	27	24	26
Tidskrifter	18	26	42	27
Lokalradio	39	50	56	49
Ljudradio	78	77	88	79
Tv	77	73	74	75
<hr style="border-top: 1px dashed black;"/>				
Böcker	37	27	35	30
Grammofon	30	24	21	25
Kassetter	41	31	38	34

Anm: Åldersintervall 15-70 år

Vardagskombinationerna skiljer sig inte anmärkningsvärt från veckan i sin helhet. För några medier finns emellertid intressanta skillnader. Beträffande tv finns en svag antydning till "omvänd kumulativitet" - andelen tv-tittare är högre bland dem som inte läst morgontidningen. För ljudradion i sin helhet försvagas kumulativiteten medan den blir tydligare för lokalradion. Ökning i morgontidningsläsningen betyder också en ökad andel lokalradiolyssnare.

På nytt visar sig dock det mest intressanta beträffande kvällspressen. Bland dem som en genomsnittlig vardag inte läst någon morgontidning har mer än 3/4 läst en kvällstidning. Siffran är anmärkningsvärt hög men bekräftar det

tidigare antagandet att det just handlar om ett "kompensatoriskt förhållande" mellan morgon- och kvällspress. Det är på vardagarna detta gäller - på söndagarna då många inte läser någon morgontidning läser dessa tydligen inte heller någon kvällstidning.

En annan aspekt på mediekombinationer är förhållandet mellan populär- och tidskriftspress. Det har tidigare påvisats att nettoläsningen är 43 procent (se sid 36). Detta är andelen av allmänheten mellan 15 och 70 år som tar del av populär- eller tidskriftspress. Samtidigt har bruttoandelarna visat sig vara 25 + 22 procent i samma åldersintervall. Detta innebär att skillnaden mellan brutto- och nettoprocent är ganska liten - den praktiska innebörden är att det förekommer mycket liten dubbelläsning mellan populär- och tidskriftspress. Enbart fyra procent av allmänheten är sådana dagliga dubbelläsare. Siffrorna kan jämföras med tidigare siffror baserade på regelbunden läsning. Där visade det sig att en majoritet av populärtidningsläsarna regelbundet läst minst en annan tidskrift.

Skillnaden mellan en dags dubbelläsning och regelbunden kombination är således anmärkningsvärt stor. En förklaring är uppenbar: regelbunden kombination betyder att läsa två olika tidningstyper minst en gång per vecka eller mera sällan; det är då i sig högre sannolikhet för kombinationer. Under en längre tidsperiod är det naturligt att läsa olika icke-dagliga tidningar. Vad siffrorna för en dags läsning då visar är att dubbelläsning av två sådana tidningar en dag är mycket liten.

Fortfarande måste upprepas att det gäller förhållandevis små grupper och osäkerheten i siffrorna är betydande. Å andra sidan ger resultatet upphov till en del funderingar om relationerna mellan morgon- och kvällspress. Innebörden av siffrorna är att den totala dagstidningsläsningen varje dag ligger på ungefär samma nivå - grunden i läsningen är morgontidningen men de som av olika skäl inte läser den skaffar sig i stället en kvällstidning. Detta kommer att diskuteras mer utförligt i avsnitt VII.4.

VII.3 Kombinationer i olika grupper

Tabell 23 redovisade ett totalmönster för samtliga personer i urvalet. Frågan är om det finns några skillnader i mediekumulativitet mellan olika grupper. I det följande tas två bakgrundsgrupper ut: kön och ålder. Tabell 25 på sidan 66 ger en översikt över hur morgontidningsläsning och annan mediekonsumtion hänger samman för dessa grupper.

Kön. När det gäller sambandet mellan morgontidningsläsning och annan mediekonsumtion är det svårt att finna något entydigt mönster. Bland männen ökar tidskriftsläsning, radiolyssnande i allmänhet, lokalradiolyssnade och i viss utsträckning tv-tittande med ökning i morgontidningsläsningen. För övriga medier finns mycket begränsade samband.

De kvinnor som läser mer morgontidningar har högre konsumtion av populärpress, lokalradio och böcker samt i någon mån ljudradio i allmänhet. Det finns en "omvänd kumulativitet" för kvällspress - andelen kvällstidningsläsare minskar med ökande morgontidningsläsning. En lika klar tendens kan inte iakttas bland männen - männen har dock också större andel kvällstidningsläsare bland dem som inte läser någon morgontidning än bland dem som läser en eller flera morgontidningar.

Resultatet tyder på att morgontidningsläsningen kombineras med det medium som är vanligast i respektive grupp. De som läser mer än en morgontidning har en för gruppen karaktäristisk konsumtionsprofil. De män som läser flera morgontidningar läser exempelvis oftare tidskrifter medan kvinnorna oftare tar del av populärtidningar. Det finns dock undantag: t ex är också tidskriftsläsningen mest omfattande bland de kvinnor som läser flera morgontidningar.

TABELL 25

	Yngre (15-44 år)				Äldre (45-70 år)			
	Morgontidning				Morgontidning			
	Ingen	En	Flera	Totalt	Ingen	En	Flera	Totalt
Kvällstidningar	60	41	52	47	51	37	27	38
Populärtidningar	17	22	23	21	19	27	22	25
Tidskrifter	18	24	44	25	13	24	36	24
Lokalradio	33	43	37	39	39	45	60	46
Radio	74	77	82	77	75	78	84	78
N	137	334	62	533	67	261	45	373

Anm: För tv saknas uppgift.

	Kön							
	Män				Kvinnor			
	Morgontidning				Morgontidning			
	Ingen	En	Flera	Totalt	Ingen	En	Flera	Totalt
Kvällstidningar	57	45	48	49	56	33	29	38
Populärtidningar	15	14	14	14	21	33	37	31
Tidskrifter	16	32	44	30	16	17	34	18
Lokalradio	38	43	45	42	31	44	49	42
Radio	71	76	83	76	78	79	83	79
Tv	75	77	80	78	74	74	71	73
N	110	275	66	451	94	320	41	455

Anm: Åldersintervall 15-70 år.

En rimlig tolkning av tendenserna i materialet är att de som överhuvudtaget läser morgontidningar är stabilare mediekonsumenter. Därför är det de som har den för gruppen typiska profilen.

Ålder. I tabell 25 har åldersgränserna dragits tämligen grovt. Yngre är personer från 15 till 44 år och äldre mellan 45 och 70. Också här är det svårt att se något enkelt mönster. Bland de yngre finns en tendens till ökning i tidskriftsläsning och i någon mån radiolyssnande med ökande morgontidningsläsning. De äldre uppvisar samma mönster men där finns också ett klart samband mellan morgontid-

ningsläsning och lokalradiolyssnande. Samtidigt framträder ett negativt samband mellan morgon- och kvällstidningsläsning.

Aldersgrupperna uppvisar mindre skillnader sinsemellan än män och kvinnor. En intressant skillnad kan dock vara att de yngre tycks ha en högre sannolikhet att ersätta morgontidningen med en kvällstidning. Differensen är dock förhållandevis liten.

Analyserna av kumulativitet i exponeringen har visat att det en genomsnittlig dag i första hand finns ett samband mellan å ena sidan morgonpressläsning och å andra sidan tidskriftsläsning och lokalradiolyssnande. Med ökande morgontidningsläsning är konsumtionen av tidskrifter och lokalradio högre. Tendensen är något högre under vardagarna än under veckoslutet. Sambandet med tidskriftsläsning är mest tydligt bland män och bland yngre medan lokalradiolyssnandets samband med morgontidningsläsning är tydligast bland kvinnor och äldre. För de stora medierna - radio och tv - finns förhållandevis små tendenser till kumulativitet respektive "kompensation". Det senare framträder emellertid för relationen mellan morgon- och kvällspress, särskilt på vardagar respektive bland kvinnor och äldre.

VII.4 Morgon- och kvällstidningar

Innan diskussionen går vidare kring ytterligare aspekter på kombinationer skall först frågan om antalet lästa tidningar behandlas. Först diskuteras förhållandet mellan morgon- och kvällspress.

I det föregående visade sig att morgon- och kvällstidningsläsning hade en tendens till "kompensatoriskt" förhållande: de som inte läser morgontidningar en vanlig dag läser oftare kvällstidningar än morgontidningsläsarna. Hur ser då det totala kombinationsmönstret ut? I tabell 26 finns detta redovisat dels för veckan i sin helhet, dels för vardagarna.

TABELL 26 Antalet tidningar som kombineras: morgonpress och kvällspress, okt 1980 (procent)

Antal kvälls-tidningar	HELA VECKAN						MÅNDAG-FREDAG		
	A KOLUMNPROCENT			B TOTALPROCENT			TOTALPROCENT		
	Antal morgontidningar			Antal morgontidningar			Antal morgontidningar		
	0	1	2-	0	1	2-	0	1	2-
0	43	61	59	10	40	7	3	44	8
1	53	37	34	12	24	4	11	26	5
2-	4	2	7	1	2	1	1	1	0
Totalt	100	100	100			101			99
N	204	595	107	906			611		

Anm: Åldersintervall 15-70 år.

Tabell 26A fördjupar den tidigare analysen på grundval av tabell 23. Den visar att andelen som inte läser någon kvällstidning är större bland dem som läser morgontidningar än bland dem som inte gör det. Samtidigt skymtar att den största andelen dubbelläsare av kvällspress (7 procent) finns bland dem som också läser flera morgontidningar. Tabellen kan sägas modifiera tidigare diskussion något, eftersom den antyder både ett kompensatoriskt och ett kumulativt beteende.

B-delen av tabellen avser att ge en uppfattning om hur stora de olika kombinationsgrupperna är. Den visar att 10 procent av allmänheten mellan 15 och 70 år en genomsnittlig dag varken läser morgon- eller kvällspress, 12 + 1 procent är den "kompensatoriska gruppen" - de läser kvälls- och inte morgonpress, medan 24 + 4 + 2 + 1 procent (31 procent) läser morgon- och kvällspress. Enbart morgontidningar läser 40 + 7 procent. Totala andelen tidningsläsare är således 90 procent

Sett i detta perspektiv är totalandelen "kompensatoriska läsare" av kvällspress förhållandevis liten. Andelen har dock ökat från 11 till 13 procent mellan 1979 och 1980. I övrigt finns det knappast några skillnader mellan de två undersökningsåren. Självklart är inte heller den redovisade skillnaden på något sätt säkerställd. Den kan emellertid ge antydning om en tendens som skall observeras i 1981 års mätning.

I tabellen återges även måndags-fredagsläsningen ("vardagsläsningen"). Andelen icke-läsare är här mycket låg - enbart 3 procent saknar dagstidning en genomsnittlig dag - 11 + 1 procent har enbart kvällstidningar, 44 + 8 procent har enbart morgontidningar. I jämförelse med 1979 finns inte här några avgörande skillnader.

Hur ser dessa kombinationsmönster ut bland olika grupper av läsare? Tabell 27 ger procentandelar för olika kombinationer av tidningar och olika befolkningsgrupper. Det visar sig här anmärkningsvärt små skillnader. Andelen som saknar både morgon- och kvällstidning är ungefär densamma i alla grupper. Detta innebär en viss skillnad i jämförelse med 1979 då kvinnor och yngre något oftare än övriga saknade tidning. Andelen enbart kvällstidningsläsare har ökat något. Den främsta ökningen ligger bland män. På nytt visar sig det dominerande draget i mediekonsumtionen vara stabilitet.

TABELL 27 Morgon- och kvällstidningskombinationer i olika läsargrupper, okt 1980 (procent)

	KOMBINATIONER					Totalt	N
	Ingen tidning	Enbart kvällstidn	Enbart morgontidn	Morgontidn +kvällstidn	Övr kombinationer		
Män	10	14	41	26	9	100	451
Kvinnor	9	12	53	22	4	100	455
15-44 år	10	15	43	24	7	99	533
45-70 år	9	9	53	24	5	100	373
Kvinnor 20-49 år	8	13	52	22	5	100	268

Anm: Aldersintervall 15-70 år.

VII.5 Dagspress och populärpress

Jämförelsen mellan morgon- och kvällspress avsåg den dagliga tidningsläsningen. Både morgon- och kvällspress har på tidningssidan samtidigt en viss konkurrens med annan periodisk press - i första hand populärtidningar och tidskrifter. I det följande skall morgon- och kvällspressens förhållande till populärtidningsgruppen kortfattat redovisas.

Morgon- och populärpress. Tabell 28A-B ger en översikt av kombinationerna mellan morgon- och populärpress. A-delen ger en översikt över hur morgontidningsläsare med olika omfattning i sin läsning tar del av populärtidningar; B-delen redovisar storleken på de olika kombinationerna.

TABELL 28 Morgon- och populärpress. Andelen för olika kombinationer, okt 1980 (procent)

Antal populärtidningar	A KOLUMNPROCENT			B TOTALPROCENT		
	Antal morgontidningar			Antal morgontidningar		
	0	1	2-	0	1	2-
0	82	76	78	19	50	9
1	14	20	18	3	13	2
2-	3	4	5	1	3	0
Totalt	99	100	101			100
N	204	595	107			906

A-tabellen bekräftar den tidigare diskussionen att populärpressläsning har relativt lite att göra med morgontidningsläsning. Andelarna populärpressläsare är i stort desamma oberoende av antalet lästa morgontidningar. Som framgår av B-delen saknar 19 procent både morgon- och populärpress. Enbart 3 + 1 procent läser populärpress utan att läsa morgontidningar. Resultatet visar på nytt att populärtidningar knappast ersätter morgontidningar. 50 + 9 procent läser morgontidningar utan att läsa populärtidningar. Annorlunda uttryckt är huvuddelen av populärtidningsläsarna också morgonpressläsare.

Tabell 29 ger förhållandet mellan morgon- och populärpress i olika grupper. Den visar ungefär samma låga andel enbart populärpressläsare i samtliga redovisade grupper, eller ca 4 procent. Könns- och ålderskillnader i populärpresskonsumtionen återkommer i tabellen. Exempelvis är andelen som saknar populärpress och morgonpress, respektive enbart läser morgonpress, större bland män. Några jämförelser med 1979 kan inte göras med hänsyn till att populärtidningsdefinitionen då var en annan.

TABELL 29 Morgon- och populärtidningskombinationer i olika läsargrupper, okt 1980 (procent)

	KOMBINATIONER					Totalt	N
	Ingen tidning	Enbart kvällstidn	Enbart morgontidn	Morgontidn +kvällstidn	Övr kombinationer		
Män	21	4	65	7	4	101	451
Kvinnor	16	4	53	19	7	99	455
15-44 år	21	4	58	12	5	100	533
45-70 år	14	3	61	15	6	99	373
Måndag-fredag	12	3	62	16	7	100	611
Kvinnor 20-49 år	17	4	57	14	8	100	268

Anm: Åldersintervall 15-70 år

Kvälls- och populärpress. Medan morgon- och populärpress på många sätt är mycket olika medier - särskilt markant är skillnaden mellan en lokal morgontidning och en populärtidning som Året Runt - så anses ibland kvälls- och populärpress fylla samma underhållningsbehov. Båda medierna har en mindre del aktualitetsbetonat innehåll och lever på läsarnas intresse för förströelse. Mot denna bakgrund kan det vara intressant att jämföra hur de två medierna kombinerats bland läsarna.

Tabell 30A-B är konstruerad på samma sätt som 28A-B. Den visar på ett förhållandevis lågt samband mellan kvällstidnings- och populärtidningsläsning. En svag antydning till "utbytbarhet" kan iakttas: andelen populärpressläsare är högre bland dem som inte läser kvällspress.

TABELL 30 Kvälls- och populärpress. Andelen för olika kombinationer, okt 1980 (procent)

Antal populär-tidningar	A KOLUMNPROCENT			B TOTALPROCENT		
	Antal kvällstidningar			Antal kvällstidningar		
	0	1	2-	0	1	2-
0	73	83	83	42	33	3
1	23	13	10	13	5	0
2-	4	4	7	2	2	0
Totalt	100	100	100			100
N	514	362	30			906

Det framgår av tabellens B-del att drygt 40 procent av allmänheten varken läser kvälls- eller populärpress. 13 + 2 procent läser populärpress och inte kvällspress, 33 + 3 procent enbart kvällspress. 5 + 2 procent av allmänheten tar del av både populär- och kvällspress en genomsnittlig dag.

Huvudintrycket av jämförelserna med populärpressen är att denna har en förhållandevis liten "egen" del av publiken. Huvuddelen av populärpressläsarna tar del av morgonpress. Andelen som enbart läser kvällspress är också större än andelen som enbart läser populärpress.

VII.6 Tidsanvändning

En avslutande aspekt på kombinationer mellan olika medier skall här belysas. Det gäller den tid som ägnas de olika medierna. I Mediebarometern finns uppgifter om tidsanvändning för samtliga pressmedier och för tv den undersökta veckan. Däremot saknas sådan information för både radio i allmänhet och för lokalradio.

I tabell 31 finns en översikt av hur olika lästidsgrupper för morgonpress tar del av andra medier. För kvällspress, populärpress och tidskriftspress redovisas lästidsfördelning samt en beräkning av genomsnittstid bland läsarna. Beträffande tv finns dels andelen exponerade, dels genomsnittlig tittartid totalt. Tabellen finns på sidan 73.

TABELL 31

Tid för annan konsumtion	Tid för morgonpress					TOT
	0	1-15	16-30	31-60	61-	
<u>Kvällspress</u>						
0 min	43	58	63	57	71	57
1-15 min	12	20	7	4	--	9
16-30 min	22	16	23	18	7	19
31- min	23	7	7	20	22	15
Genomsnitt min ¹⁾	(22,3)	(17,1)	(21,1)	(24,6)	(28,2)	(22,0)
<u>Veckopress</u>						
0 min	82	78	75	77	73	77
1-30 min	8	12	10	8	9	9
31-60 min	9	9	14	12	9	11
61- min	0	2	1	2	9	1
Genomsnitt min ¹⁾	(30,1)	(23,9)	(33,6)	(33,9)	(40,0)	(32,9)
<u>Tidskrifter</u>						
0 min	83	84	78	64	60	76
1-30 min	8	12	13	20	16	13
31-60 min	7	5	6	12	23	9
61- min	1	0	3	4	0	1
Genomsnitt min ¹⁾	(29,1)	(23,8)	(29,3)	(30,0)	(32,7)	(29,7)
<u>Tv</u>						
Andel tittare	72	74	77	75	76	75
Genomsnittligt antal min totalt	94	86	93	104	95	95
N	204	129	299	226	45	

Anm: Åldersintervall 15-70 år

1) Beräknat på mittvärdet i intervallen av läsare; högsta intervall invägt med sitt lägsta värde

Grundfrågan för analysen i vilken utsträckning det iakttas någon tidsmässig kumulativitet - ökar tidsanvändningen på andra medier då tiden för morgontidningsläsning ökar.

Beträffande relationen mellan morgon- och kvällspress finns ett samband till tidsmässig kumulering - men enbart bland läsarna. De som läser morgontidningen längre ägnar också något mer tid åt kvällstidningen. Samtidigt framgår att de som inte läser någon morgontidning ägnar kvällstidningen förhållandevis lång tid. Detta bestyrker den tidigare diskussionen om att detta är fråga om "ersättningsläsning" - och inte bara en snabb genombläddring.

För veckopress finns samma mycket svaga samband bland morgontidningsläsarna. På nytt visar sig dock icke-läsarna av morgonpress läsa relativt mycket. De ägnar populärpressen ca 30 minuter. Tidskriftsläsningen uppvisar inget tidsmässigt samband med morgontidningsläsningen. Tv-tittandet uppvisar ett samband som mycket liknar kvälls- och populärpressens. Bland dem som överhuvudtaget läser morgontidningar finns det en tendens att tiden för tv-tittande ökar med ett mer omfattande tidningsläsande. Samtidigt har icke-läsarna ett förhållandevis omfattande tittande.

Det genomgående mönstret tycks vara att det i sin helhet finns mycket lite av enkel tidsmässig kumulering i den dagliga mediekonsumtionen. Snarast finns det i tabellen antydningar om tre delvis motstridande tendenser:

- Bland dem som inte läst någon morgontidning är konsumtionstiden för övriga medier ungefär den genomsnittliga för respektive medium.
- Bland dem som läst morgontidningen mellan 1-60 minuter finns en antydning till kumulering av lästiden. För populärpress är dock sambandet ytterst svagt. Däremot finns enbart för tidskrifterna en antydning om ökad exponering för mediet med ökad lästid - för övriga medier är andelen exponerade oberoende av lästidens omfattning.

- Bland dem som läst morgontidningen 1 timme eller mer är mönstret splittrat. De minskar sin konsumtionstid för tv, minskar mycket lite för kvällspress och ökar mycket lite för tidskrifter. För populärpressen kan dock iaktas en relativt stor ökning.

Det är svårt att ge någon sammanhållen tolkning av lästidens omfattning totalt. Resultatet tycks dock kunna uppfattas så att de som en bestämd dag inte läst morgontidningen inte har mindre konsumtion av andra medier, något som tidigare varit ett vanligt antagande (Weibull 1977). Snarast ligger konsumtionen på samma eller till och med i något fall på en högre nivå.

I den grupp som har tagit del av morgontidningen är det varje dag en rad olika händelser som avgör lästiden. Dessa händelser kan ha att göra med livssituationen eller med något som är aktuellt en bestämd dag (Sundsvall 1980). Dessa händelser kommer att påverka samtliga medier - har man gott om tid, upp till en viss gräns, ökar konsumtionstiden för samtliga medier man tar del av. Att konsumtionstiden inte ökar likformigt vid en ökning av morgontidningsläsning förefaller relativt lättförklarligt. Det är teoretiskt omöjligt att öka konsumtionstiden hur mycket som helst - snarare är det rimligt att anta att det bland högkonsumenterna av morgonpress blir en hårdare prioritering av andra medier. En del läsare väljer då lässtoff i tryckta medier, t ex tidskrifter medan man samtidigt väljer bort tv. På denna punkt kan således återfinnas visst stöd för hypotesen om att det finns högkonsumenter med särskild prioritering av tryckta medier.

Analysen kan drivas vidare genom studier av enskilda dagar. I bilaga 2 finns en översikt av förhållandet mellan morgontidningsläsning och tv-tittande den undersökta veckan. Denna tabell måste tolkas med mycket stora reservationer eftersom antalet svars personer i vissa celler är mycket lågt. Den allmänna tendensen från tabell 31 återkommer här. De som inte läst någon morgontidning har de flesta veckodagar

en genomsnittlig tittartid för tv. De som sett något i tidningen har oftare något kortare tittartid än de som läst tidningen upp till 60 minuter. Det intressanta undantaget är veckoslutet då korttidsläsarna tydligen har tid till att se mer på tv. Överhuvudtaget är spridningen i tv-tid mellan läsargrupperna större på lördag och söndag. Resultatet stödjer det tidigare antagandet om den tillgängliga tiden som begränsande faktor - i veckoslutet är troligen inte tidsbegränsningen lika framträdande varför spridningen i konsumtionstid blir större.

Det finns ytterligare möjligheter att studera den relativa tidsanvändningen för olika medier, exempelvis hur populärpressläsning och tv-tittande hänger samman. Det visar sig här finnas ett mycket starkt samband - med ökad tid för populärpressläsning så ökar också tv-tittandet. För tidskriftspress finns inget sådant samband. Tendensen är här snarare att ökad tidskriftslästid går parallellt med en minskning i tv-konsumtionen.

Inom ramen för denna rapport finns inte möjlighet att göra några ytterligare tidsanalyser av olika mediekombinationer. Tanken är emellertid att en särskild rapport senare skall ta upp frågor om tidsanvändning för olika medier. En sådan sammanställning skall då baseras på sammanställningen av ytterligare ett par års Mediebarometrar.

LITTERATUR-REFERENSER

- Bernow-Österman 1978 Bernow, Roger - Österman, Torsten: Svensk veckopress 1920-1975, Stockholm 1978
- Brandes 1967 Brandes, Ove: Optimeringsproblem inom tidningsdistributionen, Göteborg 1967
- DsFi 1976:7 Stöd till organisationstidskrifter. Betänkande avgivet av tidskriftsutredningen DsFi 1976:7, Stockholm 1976
- Gustafsson 1980 Gustafsson, Karl Erik: Kvällstidningsmarknaden under efterkrigstiden. I Fredriksson, Gunnar m fl: Aftonbladet - en svensk historia, Stockholm 1980
- Hadenius 1980 Hadenius, Stig: Medelsvensssons tidning. I Fredriksson, Gunnar m fl: Aftonbladet - en svensk historia, Stockholm 1980
- Hadenius-Weibull 1980 Hadenius, Stig - Weibull, Lennart: Massmedier - en bok om press, radio och tv, Stockholm 1980
- Nilsson-Nordström 1978 Nilsson, Carina - Nordström, Bengt: Lokalradions publik, PUB/Sveriges Radio. Tre delar 1978/79
- Några fakta 1980 Några fakta om radio-tv-publiken, PUB/Sveriges Radio 1980
- PUB 1980A Hur användes massmedierna under storkonflikten. PUB Informerar, PUB/Sveriges Radio 1980
- PUB 1980B Användningen av massmedier - en jämförelse PUB Informerar, PUB/Sveriges Radio 1980
- SOU 1975:78 Pressens funktioner i samhället. SOU 1975:78, Stockholm 1975
- Sundsvall 1980 Den lokala morgontidningen. Undersökningsplan för en studie av Sundsvalls Tidning. Dagspressprojektet, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg 1980
- Weibull 1976A Weibull, Lennart: Tidskrifterna i massmediesamhället. DsFi 1976:8, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg 1976
- Weibull 1976B Weibull, Lennart: Populärpressen massmediesamhället. En undersökning genomförd på uppdrag av Vectu, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg 1976

- Weibull 1977 Weibull, Lennart: Tidningsläsning. En explorativ studie på grundval av två undersökningar inom forskningsprojektet Pressens funktioner, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg 1977
- Weibull 1978 Weibull, Lennart: Dagspress och veckopress, Dagspressen, Stockholm 1978
- Weibull 1979 Weibull, Lennart: Tidningsläsning 1965 och 1974. Papper till IV nordiska masskommunikationsforskarkonferensen i Umeå 1979
- Weibull 1980A Weibull, Lennart: Den dagliga tidningsläsningen. Analys av tidningsläsning och annan mediekonsumtion en genomsnittlig dag oktober 1979, Statsvetenskapliga institutionen, Göteborg 1980
- Weibull 1980B Weibull, Lennart: Dagspressens läsare. En rapport om intressen och läsvanor hösten 1979, Statsvetenskapliga institutionen, göteborg 1980

PUB informerar

December 1980

**ANVÄNDNINGEN
AV MASSMEDIER
– EN JÄMFÖRELSE**

publik- och programforskning

"MEDIEBAROMETERN"

är avsedd att årligen mäta hur människor använder massmedierna under en genomsnittlig dag - hur många som lyssnar, läser, tittar. Därmed tror vi oss kunna fånga upp förändringar i folks (kvantitativa) utnyttjande av medierna, och få en bild av utvecklingen inom medieområdet.

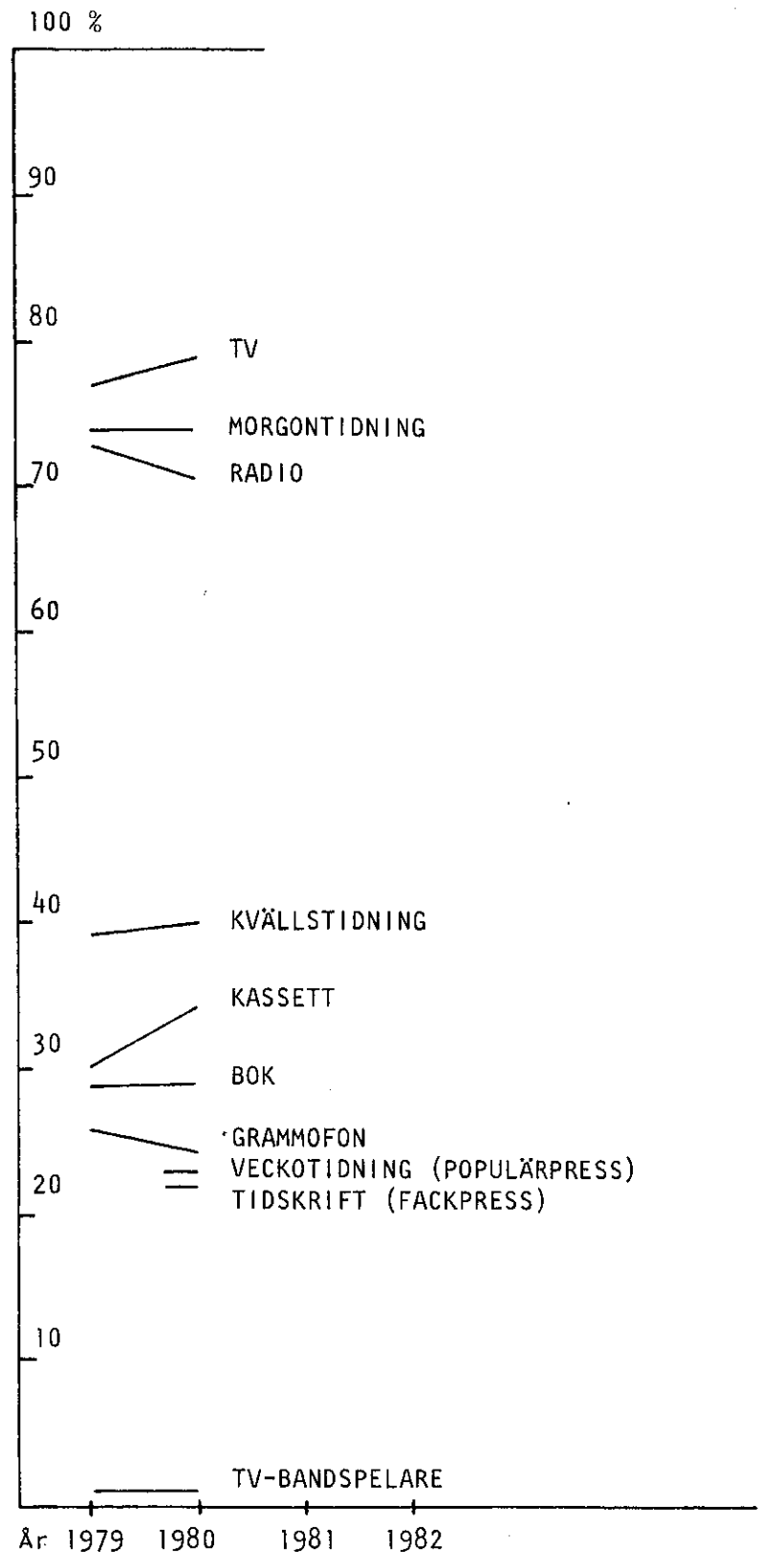
En första mätning gjordes oktober 1979. Uppgifterna har presenterats i ett faktablad¹⁾, och en analys av främst tidningskonsumtionen i en separat rapport²⁾. En extra mätning gjordes under storkonflikten våren 1980. Dessa senare uppgifter är också redovisade i ett faktablad³⁾.

I denna "PUB informerar" redogör vi för årets ordinarie mätning (som genomfördes sept-okt 1980). I tabellerna framgår hur stor andel av totalbefolkningen, 9-79 år, som utnyttjat - och hur lång tid - olika massmedier en vanlig dag. Vi har jämfört med föregående års uppgifter. Med tillhjälp av statistisk signifikansprövning (s k t-test) kan man bedöma om skillnaderna beror på slumpfaktorer eller är genuina. I den text som beledsagar tabellerna framgår vilka förändringar som är statistiskt säkerställda - i flertalet fall ligger dock skillnaderna inom felmarginalen.

För veckotidningsläsandet redovisas endast årets siffror. Vi har nämligen från och med i år delat upp detta medium i dels veckotidningar/populärpress (t ex Allers, Femina eller konsumenttidningar som ICA-kuriren, Vi) och dels tidskrifter/fackpress (t ex organisations- och medlemstidningar, facktidningar).

-
- 1) PUB informerar: Några fakta om användningen av massmedier. SR/PUB december 1979.
 - 2) Weibull, L: Den dagliga tidningsläsningen. En analys av tidningsläsning och annan mediekonsumtion en genomsnittlig dag oktober 1979. Statsvetenskapliga institutionen, Göteborgs Universitet. Rapportserie 1980:1.
 - 3) PUB informerar: Hur användes massmedierna under storkonflikten? Radio/tv och konflikten, nr 1. SR/PUB maj 1980.

ANDEL SOM ANVÄNDER MASSMEDIER EN GENOMSNITTLIG DAG
(Befolkningen 9-79 år)

KASSETTER

□ 1979 ■ 1980

LYSSNAR PÅ KASSETTER

	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LYSSNAR EJ	70	66	67	65	74	67	45	38	43	35	72	62	80	83	96	96	78	77	63	57	73	64
LYSSNAR	30	34	33	35	26	33	55	62	57	65	28	38	20	17	4	4	22	23	37	43	27	36
MINDRE ÄN 1/2 TIM.	8	6	9	7	6	6	19	18	8	8	8	7	6	2	2	0	5	3	8	7	7	6
1/2 TIM. - 1 TIM.	11	14	12	16	10	13	21	32	22	24	10	14	7	10	1	2	8	10	12	15	11	17
1 - 2 TIM.	7	7	7	7	6	8	13	11	13	12	5	9	5	3	1	2	4	5	9	9	7	7
MER ÄN 2 TIM.	5	6	6	6	4	7	2	2	15	21	5	8	2	1	1	0	5	5	8	12	2	6

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av befolkningen 9 - 79 år som lyssnar på kassetter en genomsnittlig dag.
 Hur lång tid man lyssnar. Totalt och uppdelat på undergrupper.
 OBS! - i utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

KLAR ÖKNING

Lyssnandet på kassetter ökar. Det är fler som lyssnar, och lyssnartiden har ökat - dessa skillnader är statistiskt säkerställda. Den ökade användningen är mest påtaglig bland kvinnorna och i åldersgruppen 25-44 år.

□ 1979 ■ 1980

LYSSNAR PÅ SKIVOR / GRAMMOFON																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LYSSNAR EJ	74	76	71	75	76	78	62	65	37	50	72	74	88	89	98	99	83	84	64	70	64	68
LYSSNAR	26	24	29	25	24	22	38	35	63	50	28	26	12	11	2	5	17	16	36	30	36	32
MINDRE ÄN 1/2 TIM.	7	4	7	4	7	3	15	12	10	4	7	4	5	2	1	2	5	2	6	3	8	6
1/2 TIM. - 1 TIM.	11	11	12	12	9	10	14	18	23	21	14	14	4	4	1	2	6	8	16	14	15	14
1 TIM. - 2 TIM.	6	6	7	7	5	4	7	4	22	16	5	5	2	3	0	1	3	4	10	8	10	9
MER ÄN 2 TIM.	3	3	2	2	3	4	2	1	8	8	3	4	1	2	0	0	1	3	5	5	4	3

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som lyssnar på skivor / grammofon en genomsnittlig dag. Hur lång tid man lyssnar.

Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorin ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

NÅGON NEDGÅNG

Lyssnandet på skivor visar genomgående lägre siffror än året innan. Statistiskt signifikant är nedgången dock endast för åldersgruppen 15-24 år. Korttidslyssnandet (mindre än en halvtimme) har minskat i praktiskt taget alla grupper.

1979 1980

LYSSNAR PÅ RADIO

	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LYSSNAR EJ	27	29	25	29	29	29	47	45	27	29	24	26	23	26	25	26	23	29	26	27	28	24
LYSSNAR	73	71	75	71	71	71	53	55	73	71	76	74	77	74	75	74	77	71	74	73	72	76
MINDRE ÄN $\frac{1}{2}$ TIM.	8	9	10	11	7	8	12	13	7	10	7	9	9	8	7	7	8	7	8	9	10	14
$\frac{1}{2}$ TIM. - 1 TIM.	12	11	14	11	11	10	11	14	16	12	11	10	12	11	11	7	12	8	13	11	12	16
1 TIM. - 2 TIM.	18	16	19	15	17	16	15	12	19	16	19	15	19	18	14	14	18	14	19	17	21	19
MER ÄN 2 TIM.	35	35	32	34	36	37	15	16	31	33	39	40	37	37	43	46	39	42	34	36	29	27

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som lyssnar på radio en genomsnittlig dag.

Hur lång tid man lyssnar. Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorin ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

FÄRRE LÅGUTBILDADE LYSSNARE

Skillnaderna i tabellen ligger i allmänhet inom felmarginalen. Statistiskt säkerställd är dock nedgången i lyssnandet bland lågutbildade.

1979 1980

TITTAR PÅ TV

	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
TITTAR EJ	23	21	22	20	25	21	11	10	29	28	28	26	22	18	17	14	22	19	26	23	31	29
TITTAR	77	79	78	80	75	79	89	90	71	72	72	74	78	82	83	86	78	81	74	77	69	71
MINDRE ÄN $\frac{1}{2}$ TIM.	7	6	7	6	8	6	9	8	6	8	6	6	6	6	7	5	7	6	7	6	8	7
$\frac{1}{2}$ TIM. - 1 TIM.	10	10	10	9	10	10	12	11	11	11	10	10	10	9	6	8	10	10	10	10	10	10
1 TIM. - 2 TIM.	20	19	20	19	20	20	22	23	20	20	20	19	20	19	20	19	20	19	20	20	20	20
MER ÄN 2 TIM.	40	44	40	46	39	43	46	50	32	35	34	39	42	48	50	54	41	46	37	41	31	34

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som tittar på tv en genomsnittlig dag.

Hur lång tid man tittar. Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

TENDENS UPPÅT

En tendens till högre tittarsiffror finns både totalt och i alla undergrupper. Skillnaderna jämfört med föregående år är dock små, och kan inte statistiskt beläggas.

TV-BANDSPELARE

□ 1979 ■ 1980

ANVÄNDER TV - BANDSPELARE																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M	K			9-14	15-24	25-44	45-64	65-79			LÅG	MEDEL	HÖG						
ANVÄNDER EJ	99	99	99	99	99	99	97	99	98	98	99	99	100	100	99	100	99	99	99	99	98	99
ANVÄNDER	1	1	1	1	1	1	3	1	2	2	1	1			1		1	1	1	1	2	1
MINDRE ÄN 1/2 TIM.	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	1	1			0		0	0	0	0	1	1
1/2 TIM. - 1 TIM.	1	0	1	1	0	0	1	1	1	1	1	1			1		0	0	1	1	1	0
1 TIM. - 2 TIM.	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0			0		0	0	0	0	0	0
MER ÄN 2 TIM.	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0			0		0	0	0	0	0	1

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som använder tv - bandspelare en genomsnittlig dag. Hur lång tid man använder tv - bandspelaren. Totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

FORTFARANDE EN PROCENT

Liksom föregående år är det ungefär en procent (71.000 personer) som utnyttjar sin tv-bandspelare. Den förväntade "videoexplosionen" har tillsvidare inte inträffat.

1979 1980

LÄSER MORGONTIDNING																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LÄSER EJ	26	26	23	27	29	25	59	59	41	33	20	22	15	18	20	20	25	25	23	21	12	17
LÄSER	74	74	77	73	71	75	41	41	59	67	80	78	85	82	80	80	75	75	77	79	88	83
EN TIDNING	63	63	62	60	65	66	38	41	52	61	66	63	72	69	72	70	68	66	63	68	64	62
TVÅ TIDNINGAR	9	9	12	11	6	7	4	0	7	5	11	12	11	12	6	8	5	8	12	10	21	17
TRE ELLER FLER	1	1	3	2	0	1	0	0	0	1	3	2	1	1	2	1	1	1	2	0	3	5

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser morgontidning en genomsnittlig dag. Hur många tidningar man läser. Totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorien ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

OFÖRÄNDRAT

Läsandet av morgontidningar ligger på samma nivå som året innan. Några signifikanta skillnader finns inte, och alla förändringar ligger inom felmarginalen.

MORGONTIDNINGAR

□ 1979 ■ 1980

HUR LÅNG TID LÄSES MORGONTIDNINGEN ?																							
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING						
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG		
LÄSER EJ	26	26	24	27	29	25	59	59	41	33	20	22	15	18	20	20	25	25	23	22	12	17	
LÄSER	74	74	77	73	71	75	42	41	59	67	80	78	85	82	80	80	75	75	77	78	88	83	
MINDRE ÄN 1/2 TIM.	41	44	36	39	45	50	38	40	45	56	48	48	38	44	27	27	41	44	46	51	32	37	
1/2 TIM. - 1 TIM.	28	24	33	27	23	20	4	0	12	10	28	25	41	30	39	41	28	26	27	22	48	38	
1 TIM. - 2 TIM.	4	5	6	6	3	4	0	0	2	1	3	4	5	7	12	10	5	5	4	5	8	7	
MER ÄN 2 TIM.	1	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	1	1	1	1	0	1	1

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser morgontidning en genomsnittlig dag. Hur lång tid man läser morgontidningen (arna). Totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

KORTARE LÄSTID

Den tid som ägnas morgontidningsläsandet har blivit något kortare. Det är fler som befinner sig i intervallet "mindre än en halvtimme", och färre som läser mer än en halvtimme - denna förändring är statistiskt signifikant. Skillnaderna framträder starkast bland männen, och i åldersgrupperna 9-14 år och 45-64 år.

1979 1980

LÄSER KVÄLLSTIDNING																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LÄSER EJ	61	60	56	54	65	66	72	75	53	47	55	56	60	62	75	70	61	61	56	54	60	59
LÄSER	39	40	44	46	35	34	28	25	47	53	45	44	40	38	25	30	39	39	44	46	40	41
EN TIDNING	35	37	38	42	32	32	26	24	42	49	41	39	33	36	24	29	36	36	38	43	33	37
TVÅ TIDNINGAR	4	3	5	3	3	2	1	1	5	4	3	4	7	2	1	1	3	3	6	3	6	4
TRE ELLER FLER	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser kvällstidning.
 Hur många tidningar man läser. Totalt och uppdelat på undergrupper.
 I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.
 Kvällstidningarna är i praktiken Expressen, Aftonbladet, Kvällsposten och GT.

ENTIDNINGSLÄSANDE VANLIGARE

Kvällstidningsläsarna är ungefär lika många som tidigare. En viss tendens finns att man nöjer sig med en tidning, och avstår från fler. Denna tendens kan dock statistiskt beläggas endast för åldersgruppen 45-64 år.

KVÄLLSTIDNINGAR

□ 1979 ■ 1980

HUR LÅNG TID LÄSES KVÄLLSTIDNINGEN ?																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LÄSER EJ	61	60	56	54	65	66	72	75	53	47	55	56	60	62	75	70	61	61	56	54	60	59
LÄSER	39	40	44	46	35	34	28	25	47	53	45	44	40	38	25	30	39	39	44	46	40	41
MINDRE ÄN $\frac{1}{2}$ TIM.	22	27	22	27	23	26	23	24	33	43	27	29	18	21	8	14	20	22	26	35	23	28
$\frac{1}{2}$ TIM. - 1 TIM.	15	11	19	15	11	7	5	0	13	10	16	12	20	15	14	13	17	14	16	10	15	12
1 TIM. - 2 TIM.	2	2	3	3	1	1	0	0	1	1	2	3	3	2	3	2	2	3	3	1	2	1
MER ÄN 2 TIM.	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser kvällstidning en genomsnittlig dag. Hur lång tid man läser kvällstidningen (arna).

Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

Kvällstidningarna är i praktiken Expressen, Aftonbladet, Kvällsposten och GT.

LÄSTIDEN MINSKAR

Precis som för morgontidningarna blir även här korttidsläsarna fler - förändringen är statistiskt säkerställd. Färre läser mer än en halvtimme. Klarast framträder skillnaderna bland kvinnorna, de yngsta åldersgrupperna (9-14 år, 15-24 år) och de medelhögt utbildade.

1979 1980

LÄSER VECKOTIDNING / POPULÄRPRESS														
	TOT.		KÖN		ÅLDER					UTBILDNING				
	-79	-80	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	LÅG	MEDEL	HÖG		
LÄSER EJ	77	84	70	72	75	81	77	72	74	80	85			
LÄSER	23	16	30	28	25	19	23	28	26	20	15			
EN TIDNING	19	13	25	25	21	16	18	21	21	17	12			
TVÅ TIDNINGAR	3	2	4	1	3	2	4	7	5	3	3			
TRE ELLER FLER	1	1	1	3	1	1	1	0	1	1	0			

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser veckotidning / populärpress en genomsnittlig dag. Hur många tidningar man läser.
Totalt och uppdelat på undergrupper.
I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

MEST KVINNOR

"Vanliga" veckotidningar och tidningar med konsumentinnehåll läses mest av kvinnor. De yngsta och de äldsta tillhör även veckotidningarnas huvudsakliga läsekrets. Eftersom denna mätning är den första kan jämförelse med föregående år inte ske.

1979 1980

HUR LÅNG TID LÄSES VECKOTIDNINGEN?

	TOT.		KÖN		ÅLDER					UTBILDNING		
	-79	-80	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	LÅG	MEDEL	HÖG
LÄSER EJ	77	84	70	72	75	81	77	72	74	80	85	
LÄSER	23	16	30	28	25	19	23	28	26	20	15	
MINDRE ÄN $\frac{1}{2}$ TIM.	10	9	12	20	11	9	9	7	10	8	9	
$\frac{1}{2}$ TIM. - 1 TIM.	11	6	16	7	13	9	12	17	14	12	5	
1 TIM. - 2 TIM.	2	1	2	1	1	1	2	5	3	1	1	
MER ÄN 2 TIM.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser veckotidning / populärpress en genomsnittlig dag. Hur lång tid man läser veckotidningen (arna).

Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

VARIERANDE LÄSTID

Den yngsta åldersgruppen (9-14 år) ägnar betydligt kortare tid åt veckotidningsläsande än de båda andra storkonsumenterna - kvinnorna och pensionärerna.

1979 1980

LÄSER TIDSKRIFT / FACKPRESS													
	TOT.		KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	-79	-80	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	LÅG	MEDEL	HÖG	
LÄSER EJ	78		73	84	90	81	73	74	89	85	75	53	
LÄSER	22		27	16	10	19	27	26	11	15	25	47	
EN TIDNING	17		21	14	8	16	21	20	11	13	19	34	
TVÅ TIDNINGAR	2		3	1	1	2	3	4	1	1	3	6	
TRE ELLER FLER	2		3	1	1	1	3	2	0	0	2	7	

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9-79 år som läser tidskrift / fackpress en genomsnittlig dag. Hur många tidskrifter man läser. Totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

ANNAN LÄSEKRETS

Läsarna till facktidningar, till tidningar som ges ut av organisationer och institutioner, rekryteras ur något andra grupper än veckotidningsläsarna. Här dominerar män, åldersgrupperna 25-44 år och 45-64 år, samt högutbildade.

1979 1980

HUR LÅNG TID LÄSES TIDSKRIFTEN?													
	TOT.		KÖN		ÅLDER					UTBILDNING			
	-79	-80	M	K	9-14	15-24	25-44	45-64	65-79	LÅG	MEDEL	HÖG	
LÄSER EJ	78		73	84	90	81	73	74	69	85	75	53	
LÄSER	22		27	16	10	19	27	26	11	15	25	47	
MINDRE ÄN $\frac{1}{2}$ TIM.	12		12	11	5	11	16	14	5	9	15	21	
$\frac{1}{2}$ TIM. - 1 TIM.	8		12	4	4	5	10	10	5	5	9	17	
1 TIM. - 2 TIM.	2		2	1	0	3	2	1	1	1	1	6	
MER ÄN 2 TIM.	0		1	0	0	0	0	1	1	0	0	2	

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser tidskrift / fackpress en genomsnittlig dag. Hur lång tid man läser tidskriften (erna). Totalt och uppdelat på undergrupper. I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

MEST KORTTIDSLÄSARE

De flesta nöjer sig med mindre än en halvtimmes lästid. Detta gäller även högutbildade läsare.

□ 1979 ■ 1980

LÄSER BOK																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LÄSER EJ	71	71	74	76	67	66	50	49	69	62	72	72	75	80	77	78	84	84	67	67	45	49
LÄSER	29	29	26	24	33	34	50	57	31	38	28	28	25	20	23	22	16	16	33	33	55	51
EN BOK	27	27	23	23	31	31	46	52	28	33	26	26	23	18	23	21	15	15	32	30	49	43
TVÅ BÖCKER	1	1	2	1	1	2	4	4	2	2	1	1	1	1	0	0	1	0	1	1	1	3
TRE ELLER FLERA	1	1	1	1	1	2	1	0	2	2	1	2	1	0	0	1	0	0	0	1	5	5

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser en bok en genomsnittlig dag.
 Hur många böcker man läser.
 Totalt och uppdelat på undergrupper.
 I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.
 All bokläsning är medtagen — således även skolböcker och facklitteratur.

INGEN FÖRÄNDRING

Inga nämnvärda förändringar har skett sedan i fjol. Skillnaderna som uppträder i tabellen ligger genomgående inom felmarginalen.

□ 1979 ■ 1980

HUR LÅNG TID LÄSES BOKEN ?																						
	TOT.		KÖN				ÅLDER										UTBILDNING					
	-79	-80	M		K		9-14		15-24		25-44		45-64		65-79		LÅG		MEDEL		HÖG	
LÄSER EJ	71	71	75	76	68	66	50	43	69	62	72	72	76	80	77	78	84	84	67	68	45	49
LÄSER	29	29	26	24	32	34	50	57	31	38	28	28	24	20	23	22	16	16	33	32	55	51
MINDRE ÄN 1/2 TIM.	8	7	6	6	10	8	18	20	4	6	9	6	9	4	5	4	3	4	8	6	20	10
1/2 TIM. - 1 TIM.	11	11	11	11	11	11	20	20	12	14	11	10	8	8	9	10	7	5	14	12	17	22
1 TIM. - 2 TIM.	7	8	6	5	8	12	9	14	11	13	5	9	6	4	6	6	4	5	9	11	12	13
MER ÄN 2 TIM.	3	3	2	2	3	4	3	2	4	4	3	3	1	3	3	2	2	2	2	4	6	6

TABELLEN REDOVISAR:

Andel av totalbefolkningen 9 - 79 år som läser en bok en genomsnittlig dag.
Hur lång tid boken (böckerna) läses.

Totalt och uppdelat på undergrupper.

I utbildningskategorierna ingår ej åldersgruppen 9 - 14 år.

All bokläsning är medtagen - således även skolböcker och facklitteratur.

ÖKNING FÖR KVINNORNA

Inte heller den tid som ägnas bokläsning har förändrat sig nämnvärt på ett år. Kvinnor som läser mer än en timme har dock ökat, och korttidsläsare bland högutbildade har minskat - dessa skillnader är statistiskt signifikanta.

HUR MÅNGA PERSONER ÄR EN (1) PROCENT?

En procent av

totalbefolkningen	=	71.100	personer
männen	=	35.400	"
kvinnorna	=	35.700	"
9-14 åringarna	=	7.000	"
15-24 "	=	11.200	"
25-44 "	=	23.200	"
45-64 "	=	18.800	"
65-79 "	=	10.900	"
de lågutbildade	=	36.400	"
de medelutbildade	=	17.900	"
de högutbildade	=	9.800	"

Procentsiffrorna i tabellerna summerar inte alltid till 100 procent. Detta beror på avrundningsfel och är en följd av att siffermaterialet presenteras som heltal i stället för mer otympliga, men mer precisa, decimaltal.

DATA OM UNDERSÖKNINGEN

Uppgifterna i denna undersökning har - med undantag för tv och radio - insamlats 29 september - 5 oktober 1980 i samband med SR/PUB:s ordinarie publikräkningar. Urvalet är riksomfattande och slumpmässigt, draget från registret över totalbefolkningen, och omfattar personer födda 1901-1971. Intervjuerna utfördes per telefon.

I urvalet ingick 1192 personer. Av dem kunde 1126 intervjuas. Bortfallet uppgår därmed till 5.5 procent vilket måste betecknas som mycket lågt.

Uppgifterna om tv och radio är hämtade från de publikräkningar som kontinuerligt genomförs. Urvalet är även här riksomfattande och slumpmässigt, men genom den utförliga och för olika programkanaler anpassade frågetekniken erhålls mer exakta data.

Projektledare är Ulf Berg. Medintressent i undersökningen är Dagspressen Marknadsinformation AB.